

2009 m. metinė ataskaita

ISSN 1831-5127

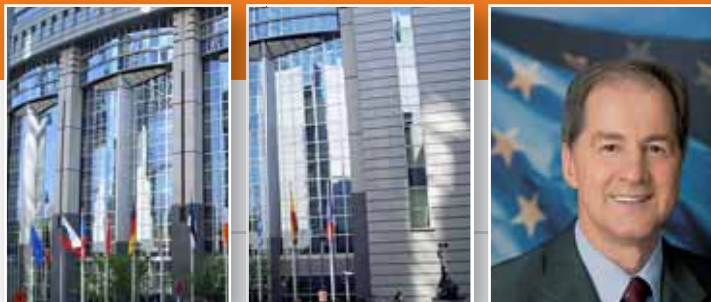
Įsipareigojusi užtikrinti saugų maistą Europoje

2009 M. METINĖ ATASKAITA

TURINYS

IŽANGINIAI ŽODŽIAI	2	3. ES DUOMENŲ RINKIMAS	22	
Jo Leinen įžanginis žodis	2	Ką valgo Europa?	22	
Androulla Vassiliou įžanginis žodis	3	EFSA pirmoji metinė ataskaita dėl pesticidų likučių	23	
Diána Bánáti pranešimas	4	Ataskaitos dėl zoonozijų ir apsinuodijimų maistu visoje ES	23	
Catherine Geslain-Lanéelle pranešimas	5	Pagalba siekiant aptikti kylančią riziką	24	
I. EFSA VAIDMENS ES MAISTO SAUGOS SISTEMOJE KONSOLIDAVIMAS	6	4. TARPTAUTINIŲ PARTNERYSČIŲ SUDARYMAS	25	
II. ĮSIPAREIGOJUSI UŽTIKRINTI SAUGŲ MAISTĄ EUROPOJE	8	Veikla visame pasaulyje	25	
1. VISAPUSIŠKŲ PATARIMŲ TEIKIMAS	9	Glaudesnių tarptautinių ryšių kūrimas	25	
Visų pavedimų peržiūra siekiant geriau įveikti problemas	9	5. KOMUNIKACIJA IR DIALOGAS	27	
EFSA mokslinio komiteto ir grupių narių įgaliojimų pratęsimas	9	Bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis pranešimų klausimu	28	
Veiksminga kokybės patikros procedūra	9	Dialogas su suinteresuotosiomis šalimis	28	
Glaudus bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis	10	Dalyvavimas moksliniame dialoge	29	
Maksimaliai išnaudojamas Europos mokslininkų potencialas	11	Mokslinės bendruomenės informavimas	30	
Kviečiami Europos geriausieji	12	Stipri partnerystė su ES institucijomis	30	
Tarnybų bendradarbiavimo patirties perdavimas rizikos valdymo specialistams	13	Darbas kartu su kitomis ES agentūromis	30	
Daugiadisciplinis požiūris į maisto grandinės teršalus	14	Glaudesnių ryšių su EFSA vietos bendruomene kūrimas	31	
Integruotas požiūris į gyvūnų sveikatą	14	6. REAGAVIMAS, NAŠUMAS IR VEIKSMINGUMAS	32	
Naujų pesticidų keliamų pavojų vertinimo metodų kūrimas	15	Krizės atveju...	32	
Kenkėjų rizikos vertinimas saugant augalų sveikatą Europoje	15	Nuo teorijos prie praktikos	32	
Mokslinės paramos teikimas visoms EFSA darbo grupėms	16	Našumas ir veiksmingumas	33	
2. LAIKU ATLIEKAMI KOKYBIŠKI VERTINIMAI	17	III. 2010 M. PLANAVIMAS	34	
Paraiškų apdorojimas: GMO atvejis	18	IV. PRIEDAI	36	
Teiginių apie sveikumą vertinimas	18	I priedas	Organizacinė struktūra	37
Tolesnis augalų apsaugos produktų veikliųjų medžiagų tarpusavio peržiūros tobulinimas	19	II priedas	Santrumpų žodynas	39
Rekomendacijos ir diskusijos su pareiškėjais: pašarų priedų pavyzdys	19	III priedas	2009 m. EFSA nuomonės ir moksliniai dokumentai	41
Maisto priedų vertinimas	20	IV priedas	Finansinė ataskaita	63
Medžiagų, kurios liečiasi su maistu, ir kvapiųjų medžiagų vertinimas ir rekomendacijų pateikimas	21	KOMPAKTINIS DISKAS SU 2009 METŲ EFSA MOKSLINĖMS PUBLIKACIJOMIS		

JO LEINEN ĮŽANGINIS ŽODIS

EUROPOS PARLAMENTO APLINKOS APSAUGOS, VISUOMENĖS SVEIKATOS IR MAISTO SAUGOS KOMITETO PIRMININKAS

Vienas iš mano, kaip Europos Parlamento Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto (ENVI) pirmininko, prioritetų yra sustiprinti ir kelti maisto apsaugos Europos Sąjungoje lygį. Europos vidaus rinkoje maistą galima laisvai parduoti visose valstybėse narėse, pateikiant Europos klientams platų asortimentą. Todėl būtina, kad produktai būtų įvertinti nepriklausomos įstaigos pagal ES saugos standartus.

Taigi Europos maisto saugos tarnyba (EFSA) atlieka svarbų vaidmenį ES ne tik vertinant maisto ir mitybos saugumą, bet ir gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų apsaugos ir sveikatos srityse.

Nors EFSA veikia tik septynerius metus, ji jau tapo svarbia Europos Parlamento partnere maisto saugos ir sveikatos klausimais bei solidžia ir pripažinta tarnyba šiose srityse, todėl mes siekiame ne tik daryti įtaką ES, bet ir nustatyti pasaulinius standartus.

Siekdamas sukurti tinkamus maisto saugos įstatymus, kuriais pirkėjai būtų saugomi nuo pavojaus sveikatai, Parlamentas pasitiki EFSA moksliniu darbu ir ekspertų nuomonėmis. Neseni debatai apie naujoviškus maisto

produktus, produktus iš klonuotų gyvūnų, genetiškai modifikuotą maistą ir maisto priedus dar kartą parodė EFSA darbo svarbą įvertinant su maisto grandine susijusias rizikas. Vadinamųjų teiginių apie sveikumą registravimas ir nuolatinis vertinimas įžiebė didelį susidomėjimą ne tik susijusių gamintojų bendruomenėje – apie šiuos dalykus daug daugiau sužinojo ir pirkėjai. Atsižvelgdama į teiginių apie sveikumą reglamento ribas, EFSA tiria kiekvieną teiginį apie maisto produktų ženklimą, pristatymą arba prekybą Europos Sąjungoje vertindama, ar jis tikslus ir pagrįstas moksliniais įrodymais. Tai vienas iš daugelio gerų pavyzdžių, kaip agentūra dirba piliečių labui užtikrindama, kad gamintojai laikytųsi savo pažadų.

Europa susiduria su naujais iššūkiais, susijusiais su klimato kaita ir tvarumu. Per visą maisto grandinę žemės ūkis ir maisto produkcija prisideda prie pasaulinio klimato atšilimo. Ieškant būdų, kaip įveikti šiuos iššūkius, pavyzdžiui, gerinant pasėlių derlių ar keičiant gyvūnų pašarus, kad būtų išmetama mažiau metano, kuriamos naujos technologijos. Šiuo aspektu taip pat reikia užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į saugos ir sveikatos standartus.

Kad pirkėjai būtų apsaugoti, EFSA dirba įvairiomis kryptimis, ir visi jos darbai turi atitikti aukščiausius kokybės reikalavimus. Tai itin daug laiko ir pastangų imli veikla, tačiau ji labai naudinga ES piliečiams. Pastaraisiais metais EFSA sėkmingai dirbo kurdama Europos Sąjungoje aukštus maisto saugos standartus. ■

*Jo Leinen,
Europos parlamento Aplinkos apsaugos,
visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto pirmininkas*

ANDROULLA Vassiliou įžanginis žodis

ES SVEIKATOS APSAUGOS KOMISARĖ (2008–2009 M.)

Europos Komisijos įsitikinimu, svarbiausias aspektas kalbant apie maistą yra sauga.

1990-ųjų krizės, pavyzdžiui, susijusios su kempinlige ir dioksinais, sumažino pirkėjų pasitikėjimą Europos Sąjungoje ir pasaulyje. Mes išmokome šią sunkią saugos pamoką ir buvome priversti iš naujo apmąstyti savo bendrą požiūrį į maisto saugumą. Galutinis rezultatas buvo visapusiška ES maisto saugos sistemos reforma. Ji buvo tokia sėkminga, jog leidžia mums šiandien didžiuoti faktą, kad Europos Sąjunga turi geriausias ir visapusiškiausias maisto saugos sistemas pasaulyje.

Šis reikšmingas patobulinimas būtų buvęs neįmanomas, jei nebūtų buvęs paremtas rimtu mokslu. Štai kur prasideda Europos maisto saugos tarnybos svarba. EFSA įrodė savo gebėjimą pateikti mokslininkų nuomones, kurių reikia Sąjungos įstatymams paremti. Paprasčiau tariant, EFSA yra svarbi partnerė stengiantis užtikrinti maisto saugą.

Nuo įkūrimo prieš septynerius metus ji palaipsniui tapo mūsų patarėja moksliniais klausimais. Šiandien ji gerbiama ir vertinama už savo puikų mokslinį darbą.

Per 2009-uosius EFSA sėkmingai atsakė į daugybę Komisijos užklausų – nelengva užduotis atsizvelgiant į didelį darbo krūvį. Pastaraisiais metais turėjome susidoroti su daugybe iššūkių ir pavojų maisto grandinėje – melaminu užterštas pienas Kinijoje tėra tik vienas pavyzdys, kur EFSA indėlis buvo pripažintas pasaulio mastu. EFSA vaidmuo teikiant mokslines konsultacijas greitai tapo mūsų pastangų susidoroti su šia ir kitomis panašiomis situacijomis pagrindu.

Bet EFSA vertinama ne tik dėl mokslinių konsultacijų. Rinkdama ir analizuodama mokslinius duomenis, EFSA gali pateikti mums geresnį su maisto vartojimu susijusios rizikos vaizdą ir įvertinti ilgalaikes problemas mokslinės pažangos ir technologijų plėtros kontekste.

Kaip sveikatos apsaugos komisarė, dirbau drauge su EFSA, kad būtų sukurtas tvirtas ES politikos mokslinis pagrindas. Europos Komisija pasiryžusi tęsti glaudų bendradarbiavimą su EFSA. Be to, mūsų rūpesčiai ir tikslai yra tie patys.

Trumpai tariant, Europos Komisija ir EFSA toliau dės didžiausias pastangas, kad užtikrintų, jog svarbiausia su maistu susijusi sąlyga būtų patenkinta: stengsimės, kad maistas, kurį valgome, būtų saugus. ■

*Androulla Vassiliou,
ES sveikatos apsaugos komisarė (2008–2009 m.)*

DIÁNA Bánáti pranešimas

EFSA VALDANČIOSIOS TARYBOS PIRMININKĖ

„Viena dūdele simfonijos nepašvilpausi. Tam reikalingas visas orkestras.“

(H. E. Luccock)

Pagrindinis EFSA tikslas – teikti patikimą ir mokliškai pagrįstą informaciją apie su maisto grandine susijusius pavojus. Mes siekiame tapti pasaulyje pripažįstama Europos pavojaus maisto ir pašarų saugai, gyvūnų sveikatai ir gerovei, mitybai, augalų apsaugai ir augalų sveikatai įvertinimo notifikuotąja įstaiga. Siekdama šio tikslo, 2009 m. EFSA tęsė plėtrą Europoje ir visame pasaulyje ir, glaudžiai bendradarbiaudama su savo partneriais ES institucijose ir valstybėse narėse, gerokai pagausino ekspertų būrį.

Valdančioji taryba 2009 m. priėmė EFSA tarptautinę strategiją, kurioje išdėstomi pagrindiniai tikslai – konsoliduoti esamas ir ateities iniciatyvas su valstybėmis narėmis, trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis. Mes taip pat skatinome Tarybos gebėjimą įvertinti pavojus ir jos kompetenciją. 2009 m. po sėkmingos naujokų priėmimo kampanijos, trukusios nuo 2008 m. iki 2009 m. pradžios, pritarėme 174 nepriklausomų mokslo ekspertų paskyrimui, kad būtų atnaujinti EFSA mokslinis komitetas ir aštuonios mokslinės grupės naujam trejų metų laikotarpiui. Be to, pripažindami Tarybos ekspertų indėlį pritarėme pasiūlymui padidinti kompensacijas ekspertams ir patvirtinome 73 milijonų eurų 2010 m. biudžetą, skirtą vis besiple-

čiančiam EFSA moksliniam darbui, ypač programoms ir informacijos rinkimo reikmėms, finansuoti.

Kaip jau žinome, EFSA darbo krūvis auga dėl mūsų partnerių teikiamų prašymų. Taigi praeitais metais pradėjome derybas siekdami įvertinti EFSA darbo poveikį. 2009 m. viena iš svarbiausių EFSA darbo užduočių buvo mokliškai pagrįsti teiginius apie sveikumą ir mitybą, kad pirkėjai būtų informuoti ir pasirinktų maistą, apie jį išmanydami. 2010 m. apibrėšime pagrindinius rodiklius, nurodysiančius, kaip mūsų konsultacijos padeda formuoti ES įstatymus ir prisideda prie visos maisto saugos sistemos.

Tikime bendradarbiavimu ir dialogu, tad kiekvienais metais labai stengiamės toliau paremti ir tobulinti šiuos tinklus. Tai galioja ne tik mūsų partneriams, bet ir daugeliui suinteresuotųjų šalių, besidominčių mūsų darbu ir dirbančių su mumis. Taigi 2009-aisiais peržvelgėme suinteresuotųjų šalių konsultacinės grupės veiklą. Valdančioji taryba pradėjo diskusiją ir pabrėžė poreikį toliau tęsti bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis siekiant daugiau našumo ir veiksmingumo.

Nuo 2006 m., kai pirmą kartą buvo priimta Tarybos pranešimų strategija, komunikacijos aplinka ir pati

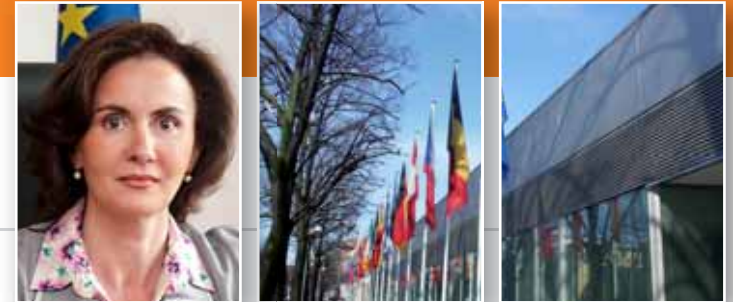
EFSA labai pakito. Tai pripažindama Taryba aptarė strategijos atnaujinimo būdus. Kad tobulintume EFSA svarbaus komunikacijos darbo kryptį, planuojame tęsti šią diskusiją 2010-aisiais.

Valdančiosios tarybos vardu norėčiau padėkoti Vykdomajai direktorei Catherine Geslain-Lanéelle, Moksliniame komitete ir grupėse dirbantiems 1 500 ekspertų ir visiems daugiau nei 400 EFSA darbuotojų už jų ilgą sunkų darbą 2009-aisiais. Jie susitvarko su padidėjusiu darbo krūviu ir dar labiau padeda Europos rizikos valdytojams. Taip pat norėčiau padėkoti savo kolegoms valdančiojoje taryboje už jų darbą 2009 metais. Džiaugiuosi, kad ateityje dirbsime kartu valdydami EFSA, jai tampant vis labiau pripažįstama svarbia sudedamąja ES maisto saugos sistemos dalimi.

*Profesorė Diána Bánáti,
EFSA valdančiosios tarybos pirmininkė*

CATHERINE Geslain-Lanéelle pranešimas

EFSA VYKDOMOJI DIREKTORĖ

2009-ieji EFSA buvo nuolat stiprėjančio bendradarbiavimo ir dialogo metai. Tai dar vieni sėkmingi produktyvaus bendradarbiavimo su Europos Komisija, valstybėmis narėmis, ES agentūromis ir tarptautiniais kolegomis bei nuolatinio konstruktyvaus dialogo su mūsų suinteresuotosiomis šalimis metai. EFSA įsipareigojimas teikti aukštos kokybės rezultatus 2009 m. buvo ypač sėkmingas: pateikti 636 moksliniai darbai (praėjusiais metais – 489 darbai).

Vienas iš šio siekio orientyrų buvo EFSA pažanga vertinant produktus, medžiagas ir paraiškas gauti leidimus. Be maisto priedų, genetiškai modifikuotų organizmų (GMO), kvapiųjų medžiagų, pesticidų ir pašarų priedų per gana trumpą laiką įvertinome šimtus teiginių apie sveikumą.

Darbas su mūsų partneriais ir suinteresuotosiomis šalimis toliau buvo svarbi mūsų kasdienės veiklos dalis. Pavyzdžiui, 2009 m. organizavome konferenciją, skirtą aptarti ir paaiškinti suinteresuotosioms šalims ir mokslininkams mūsų vaidmenį vertinant genetiškai modifikuotų organizmų keliamus pavojus ir išaiškinti mūsų, kaip nepriklausomo mokslinių konsultacijų teikėjo, poziciją. Tai buvo puiki galimybė klausyti ir

mokytis, bendrauti su mokslininkais ir suinteresuotosiomis šalimis produktyviose atvirose diskusijose – ypač sustiprinto rizikos aplinkai vertinimo valdymo klausimais.

Toliau dirbome tobulindami savo reakciją ir įsipareigojimą greitai ir efektyviai reaguoti į ypatingas situacijas. 2009 m. atlikome išsamias krizių imitavimo pratības, apėmusias rizikos vertinimą krizės aplinkybėmis ir pokalbius apie riziką su Europos Komisija ir valstybėmis narėmis. Kaip ir ankstesniais metais, ši teorija buvo panaudota praktikoje, kai sparčiai reagavome į maisto saugumui kylančias grėsmes, kaip nikotino grybuose ir spausdinimo rašalo sausuose pusryčiuose atvejais.

Be to, kurdami tarptautinę strategiją 2009 m. ėmėmės svarbių veiksmų siekdami realizuoti savo viziją, kad EFSA visame pasaulyje taptų pripažinta kaip maisto ir pašarų įvertinimo Europos notifikuojoji įstaiga. Naujoji strategija padės orientuoti mūsų tarptautinės veiklos prioritetus. Ir 2009-aisiais tai buvo jau ne vien žodžiai. Dalyvavome produktyviuose susitikimuose su pagrindinėmis JAV maisto saugos, gyvūnų ir augalų sveikatos srityse dirbančiomis organizacijomis. Ben-

dradarbiavimas su Kanados sveikatos priežiūros tarnyba, Naujosios Zelandijos maisto saugos tarnyba ir Australijos bei Naujosios Zelandijos maisto standartų tarnyba dabar palaikomas keičiantis korespondencija. Tai palengvins mokslinį bendradarbiavimą renkant duomenimis apie rizikos įvertinimą ir jais dalijantis. Be to, 2009 m. EFSA pasirašė Bendradarbiavimo memorandumą su Japonija.

Šie mūsų metiniai pasiekimai nebūtų buvę įmanomi be EFSA darbuotojų, mokslo ekspertų ir partnerių ES institucijose ir valstybėse narėse bei visų suinteresuotųjų šalių pasiaukojimo ir profesionalumo. Dėl jų nuolatinio darbo bei paramos EFSA ir toliau atlieka svarbiausią vaidmenį maisto saugos ir visuomenės sveikatos srityse.

*Catherine Geslain-Lanéelle,
EFSA vykdomoji direktorė*

I. EFSA VAIDMENS ES MAISTO SAUGOS SISTEMOJE KONSOLIDAVIMAS

Įsteigta 2002 m. kaip atsakas į maisto krizes, kurios sumažino pirkėjų pasitikėjimą nuo 1990-ųjų vykdytu maisto saugos valdymu, EFSA pradeda naują dešimtmetį pasiruošusi atlikti savo vaidmenį maisto saugos ir rizikos vertinimo srityse ES ir tarptautiniu mastu. EFSA pirmaisiais savo gyvavimo metais įdėjo daug pastangų kurdama ryšius ir tinklus Europoje, o viduje tvarkydama procesus ir struktūras, kurios dabar yra jos darbo pagrindas. Ankstesnių metų augimas leido Tarnybai teikti didesnę paramą rizikos valdymo partneriams Europos Komisijoje, Europos Parlamente ir valstybėse narėse, kurie kreipiasi į EFSA patarimo priimdami sprendimus.

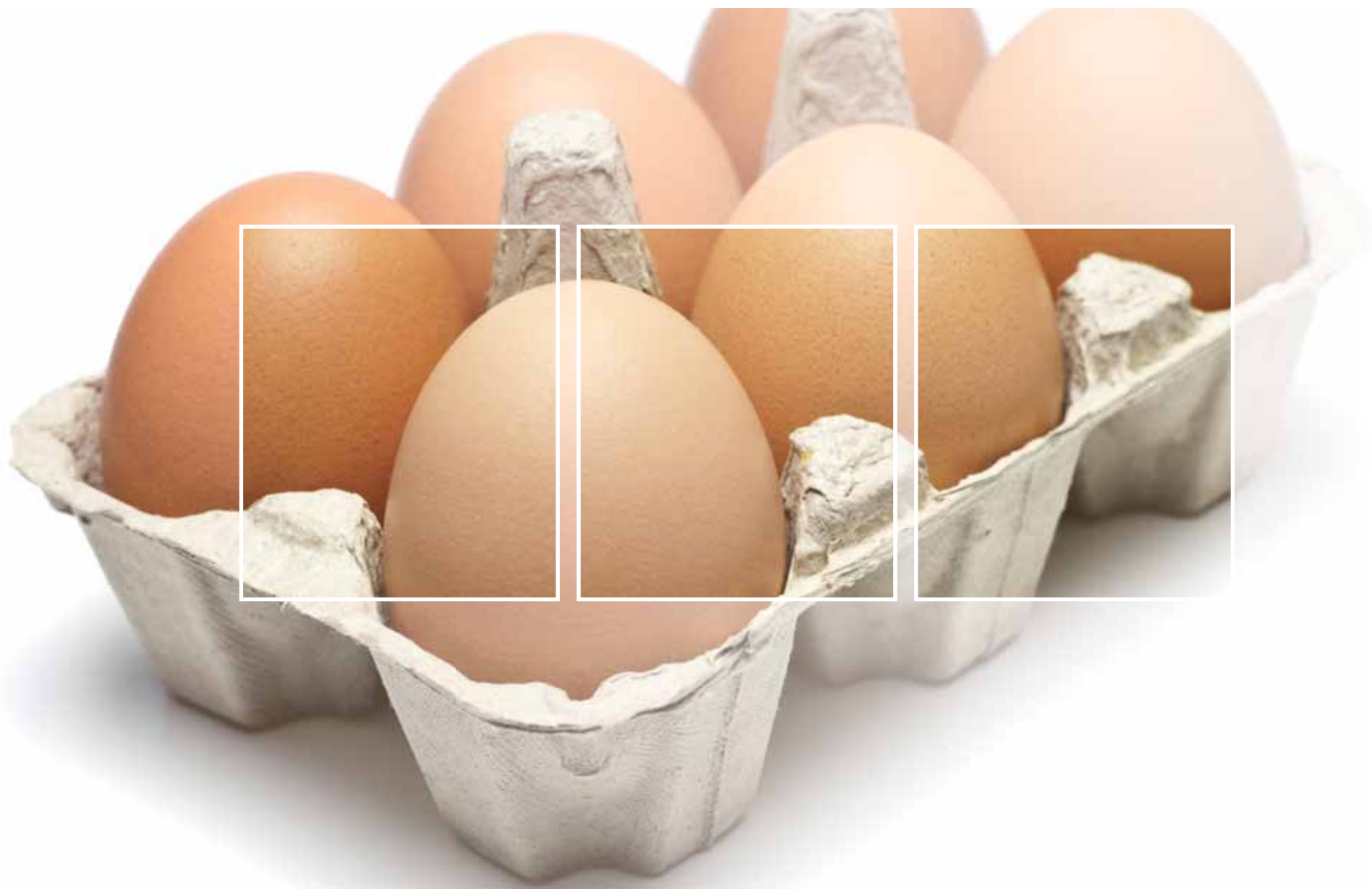
Auganti ES įstatymų bazė įtraukia EFSA, kad ši paremtų teiginių apie sveikumą, pesticidų, genetiškai modifikuotų organizmų (GMO), kvapiųjų medžiagų, maisto ir pašarų priedų ir pan. leidimų išdavimo procedūrą. Be to, ruošdamasi ateičiai ir planuodama savo veiklą EFSA sustiprino dialogą su Komisija apie ateities vidutinės trukmės veiklą ir prioritetus, nurodytus susitartose apžvalgose.

2009-ieji buvo pirmieji naujojo EFSA 2009–2013 m. strateginio plano įgyvendinimo metai. Šio plano tikslas – suformuoti Tarnybą ateinančiais metais ir pasiruošti ateityje laukiantiems iššūkiams. Pagal

šiam plane nurodytas pagrindines strategines sritis EFSA daugiausia dėmesio skyrė šešioms tikslams:

- išsamiam rizikos vertinimui;
- laiku atliekamiems aukštos kokybės vertinimams;
- ES duomenų rinkimui;
- tarptautinių partnerystės sudarymui;
- komunikacijai ir dialogui;
- reagavimui, našumui ir veiksmingumui.

II. ĮSIPAREIGOJUSI UŽTIKRINTI SAUGŲ MAISTĄ EUROPOJE

1. VISAPUSIŠKŲ PATARIMŲ TEIKIMAS

Vienas iš pagrindinių EFSA privalumų yra plati įstaigos kompetencija vertinant riziką visoje maisto grandinėje – nuo lauko iki stalo. Tarnyba apima visas maisto ir pašarų saugos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, mitybos, augalų apsaugos ir augalų sveikatos sritis.

Tai leidžia jai naudoti daugybę prieinamos informacijos, reaguoti į iššūkius, keliamus besivystančios politinės aplinkos ir mokslinės pažangos, ir užtikrinti saugaus maisto tiekimą Europos vartotojams. Tai reiškia, kad EFSA yra pasirengusi teikti rizikos valdymo specialistams įvairialypes rekomendacijas įvairiais klausimais.

Rekomendacijos teikiamos ne tik remiantis ekspertų iš visos Europos darbo rezultatais, bet ir bendradarbiaujant su kitomis ES agentūromis ir valstybėmis narėmis. Kad darbas būtų

kuo našesnis, stiprindama horizontaliąsias struktūras bei procesus ir suvienydamą savo administracinių ir mokslinių padalinių darbą, EFSA skatina ir nuoseklų savo narių požiūrį. 2009 m. EFSA pateikė 636 mokslinius darbus – 30 % daugiau nei 2008-aisiais.

Visų pavedimų peržiūra siekiant geriau įveikti problemas

Kiekvieną savaitę EFSA savaitinis pavedimų peržiūros komitetas tikrina visus jai atsiųstus prašymus. Tai leidžia EFSA vykdomajai direktorei, Mokslinio komiteto primininkui ir direktoratų vadovams susidaryti aiškų gaunamų prašymų vaizdą, kad Tarnyba galėtų kuo geriau įveikti problemas ir paskirstyti darbus tinkamiausiai (-ioms) grupei (-ėms) ir (arba) padaliniui (-iams). Tai padeda ankstyvame etape priimti sprendimus dėl galimo bendradarbiavimo tarp padalinių ir tinkamo informavimo. Dėl to EFSA gali pateikti labai išsamius atsakymus, taip užtikrindama tinkamą ir visapusišką rizikos valdytojų informavimą.

EFSA mokslinio komiteto ir grupių narių įgaliojimų pratęsimas

2009-aisiais EFSA naujam trejų metų laikotarpiui pratęsė savo Mokslinio komiteto ir aštuonių iš dešimties mokslinių grupių narių įgaliojimus. Tai buvo antras pratęsimas nuo Europos maisto saugos kontrolės institucijos įkūrimo 2002-aisiais.

Sudarant tinkamų aukštos kvalifikacijos kandidatų sąrašą atlikta kruopšti atranka. Po to atrankos procedūrą patikrino nepriklausomas išorinis vertinimo komitetas. EFSA valdančioji taryba iš viso paskyrė 174 nepriklausomus ekspertus.

Palyginti su 2006 m., gauta 7 % daugiau paraiškų pratęsti grupės narių įgaliojimus. Naujosiose grupėse yra daugiau moterų nei anksčiau, grupes sudaro įvairių tautybių žmonės. 79 % esamų grupių narių vėl pateikė paraiškas užimti darbo vietas. Iš 174 pasiūlytų paskirti narių 101 nario įgaliojimai pratęsti antrai arba trečiai kadencijai, o tai rodo EFSA gebėjimą pritraukti ir išlaikyti patikimus mokslininkus.

Veiksminga kokybės patikros procedūra

Dar viena 2009 m. EFSA gairė – paskutinis Tarnybos mokslinio darbo Vidaus ir išorės patikros sistemos (INEX) įdiegimo etapas. Tai buvo akstinas paskirti nepriklausomus ekspertus atlikti nepriklausomą EFSA mokslinių darbų patikrą.

Patikros sistema tinkamai veikia ir teikia nuolatinis EFSA atsiliepimus apie savo darbo kokybę. Ši sistema susideda iš trijų peržiūros etapų: visų mokslinių darbų vidinis patikrinimas, atliekamas darbą padariusio padalinio, aukščiausios kvalifikacijos mokslininkų atliekamas vidinis atsitiktiniu būdu parinktų padalinių mokslinių darbų patikrinimas ir nuo 2009 m. nepriklausomų ekspertų atliekamas nepriklausomas patikrinimas. Vidinis ir nepriklausomas patikrinimas papildo vienas kitą: vidinis patikrinimas yra paremtas įvairialypėmis EFSA padalinių žiniomis, o nepriklausomas patikrinimas paremtas išorės ir nepriklausomų mokslininkų kompetencija ir nuomonėmis.

2009 m. siekiant patenkinti poreikius, sudaryta 23 ekspertų nepriklausomo patikrinimo darbo grupė, apimanti septynias mokslo sritis. Parengta nepriklausomo patikrinimo ataskaita, kuri 2009 m. gruodį buvo perduota Tarnybos vykdomajai direktorei.

EFSA pasinaudos šios ataskaitos analizės rezultatais ir rekomendacijomis toliau gerindama savo mokslinių darbų kokybę ir tobulindama jų plėtros procesą.

Glaudus bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis

EFSA patariamasis forumas yra centrinė Tarnybos institucija ir atlieka pagrindinį vaidmenį stiprinant EFSA bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis. Ji sujungia EFSA su nacionalinėmis visų 27 ES valstybių narių maisto saugos tarnybomis. Viena iš jos narių užduočių yra siūlyti nacionaliniams ekspertams trejus metus dalyvauti tam tikruose susitikimuose ir EFSA tinklų veikloje. Šie specialūs tinklai vienija ekspertus, atstovaujančius savo valstybei narei tam tikroje srityje. Atitinkamos srities moksliniai tinklai veikia informacijos rinkimo (maisto vartojimo, cheminių medžiagų maiste) ir rizikos įvertinimo (gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos, kempinligės) sferose. Bendri šių mokslinių tinklų tikslai yra suteikti galimybę dalyviams dalytis moksline informacija, sutelkti išteklius ir dirbti koordinuojant darbo programas, taip pat palengvinti rizikos vertinimo praktikos ir metodų derinimą. Be to, jie reguliariai pagal ES reglamentą keičiasi nuomonėmis apie EFSA darbą, susijusį su genetiškai modifikuotais organizmais (GMO), pašarų priedais ir teiginiais apie sveikumą.

Svarbus to pavyzdys yra EFSA ir Patariamojo forumo iniciatyva kaupti duomenis apie maisto vartojimą, kurie leistų užtikrinti tikslesnį poreikių įvertinimą ES mastu (kas ką valgo ir kokį kiekį). Tokie duomenys taip pat praverčia vykdant mokslinius su mityba ir sveikata susijusius visuomenės sveikatos planus (taip pat žr. *Ką valgo Europa*, p. 22).

2009 m. EFSA dažniau organizavo susitikimus su valstybių narių atstovais ir taip palengvino informacijos mainus tarp Tarnybos ir valstybių narių. 2009 m. surengti penki Patariamojo forumo susitikimai, kuriuose aktyviai dalyvavo valstybės narės. Buvo jaučiamas didelis noras dalytis informacija ir koordinuoti vykstantį darbą.

Be Patariamojo forumo susitikimų nacionaliniams ekspertams taip pat buvo rengiami specializuoti susitikimai atskirais klausimais. Pavyzdžiui, 2009 m. įvyko antras nacionalinių augalų sveikatos užtikrinimo atstovų susitikimas. Daugiausia dėmesio renginio metu skirta duomenų rinkimui ir augalų sveikatai gresiančiai rizikai, EFSA Augalų sveikatos mokslinė grupė (PLH grupė) pristatė savo veiklos apžvalgą ir aptarė savo vaidmenį

II. ĮSIPAREIGOJUSI UŽTIKRINTI SAUGŲ MAISTĄ EUROPOJE

EFSA mokslinis komitetas

Europos augalų sveikatos kontrolės sistemoje, įskaitant kenkėjų rizikos vertinimų metodų suderinimą (taip pat žr. p. 15).

Siekdama išlaikyti atskirų sričių nuoseklumą ir užtikrinti, kad valstybės narės ir EFSA būtų nuolat informuojamos apie naujausius pasiekimus Europoje, per metus EFSA taip pat organizavo tikslinius susitikimus. Pavyzdžiui, 2009 m. rugsėjį Tarnybos mokslininkai organizavo specialų susitikimą su mitybos ekspertais iš valstybių narių, skirtą pasikeisti nuomonėmis apie orientacines maistines vertes (DRV) ir mitybos rekomendacijas atsižvelgiant į maisto produktus. DRV atitinka atskiros maisto medžiagos kiekį, reikalingą konkrečiam amžiaus ir lyties žmonėms, kad jie būtų sveiki. Pavyzdžiui, jas galima naudoti kaip orientacines vertes maisto produktų etiketėse. Be to, jomis galima remtis vertinant ir planuojant mitybą, rengiant mitybos rekomendacijas ir teikiant maisto produktais pagrįstus mitybos patarimus.

Susitikimas taip pat suteikė EFSA galimybę informuoti nacionalinius ekspertus apie jų nuomonių

komentarus konsultaciniu laikotarpiu, paaiškinti jų mokslinį vaidmenį nustatant DRV ir padėti valstybių narių ekspertams paversti orientacines vertes į praktines maisto produktais pagrįstas mitybos rekomendacijas atitinkamiems gyventojams.

Koordinatoriai yra kita grandis, stiprinanti bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis ir EFSA ir tarp jų. Koordinatoriai veikia kaip Patariamojo forumo narius palaikanti jungtis tarp EFSA ir nacionalinių maisto saugos tarnybų. 2009 m. koordinatoriai veikė jau antrus metus. Pagrindinė jų užduotis apima mokslinės informacijos mainus, 36 straipsnyje nurodyto tinklo paramą ir skatinimą naudoti EFSA ekspertų duomenų bazę. Pavyzdžiui, koordinatoriai padėjo Tarnybos ekspertų duomenų bazei gauti apie 2 300 paraiškų. Be to, jie padidino EFSA mokslinę įtaką valstybėse narėse organizuodami renginius šalies viduje ir skleisdami informaciją apie EFSA koordinatorių svetainėse ir teikdami spausdintą medžiagą.

Skatindamos koordinavimą ir bendradarbiavimą, valstybės narės įkėlė į EFSA *informacijos mainų platformą* apie 550 su rizikos vertinimu susijusių

dokumentų. Valstybės narės laiko naudingą šį įrankį informuojant jas ir EFSA apie būsimus bei esamus rizikos maisto ir pašarų saugai vertinimus.

2009 m. pastangos toliau stiprinti valstybių narių bendradarbiavimą, kaip nurodyta 2008 m. tarpinėje EFSA bendradarbiavimo ir tinklų kūrimo strategijos peržiūroje, duoda EFSA ir nacionalinėms maisto saugos tarnyboms naudingų rezultatų (taip pat žr. p. 12).

Maksimaliai išnaudojamas Europos mokslininkų potencialas

EFSA mokslinio bendradarbiavimo projektai (ESCO) yra kitas efektyvus įrankis, kurį naudojant 2009 m. sutelkti europiniai moksliniai išteklių ir sustiprintas bendradarbiavimas ir tinklai tarp Tarnybos ir jos kolegų valstybėse narėse. Kitaip nei moksliniai tinklai ESCO dirba su tam tikra tema fiksuotą laiko trapą ir įtraukia nacionalinius ekspertus, mokslinių grupių arba Mokslinio komiteto narius ir EFSA mokslo darbuotojus. ESCO nagrinėjamos temos svarbios Tarnybai ir valstybėms narėms.

2009 m. ESCO pateikė, pavyzdžiui, maisto, gausaus folio rūgšties, rizikos ir naudos analizės ataskaitą ir rekomendaciją dėl kaip maisto papildų naudojamų *augalinių medžiagų ir augalinių preparatų* saugos EFSA vertinimo metodinio dokumento projekto (taip pat žr. p. 13). ESCO darbo grupė padarė išvadą, kad folio rūgšties nauda sveikatai, susijusi su nervinio vamzdelio defektų rizikos sumažinimu, pagrįsta. Tačiau atlikti tyrimai nepatvirtina hipotezės, kad folio rūgšties papildai sumažina, pavyzdžiui, širdies ir kraujagyslių ligos žmonėms riziką, ir nepateikia pakankamai duomenų, kad būtų galima vertinti galimą folio rūgšties poveikį vėžio rizikai.

Norėdama patikrinti EFSA rekomendacijoje nurodytą metodiką, kaip vertinti augalines medžiagas, Tarnyba inicijavo augalinių preparatų pasirinkimo ir jų saugumo vertinimo metodikos taikymo ESCO projektą. Ši iniciatyva baigta 2009-aisiais. Suderintų EFSA pastangų ir įtrauktos valstybių narių patirties rezultatas – kompetentingos valstybių narių įstaigos dabar gali naudotis išsamiu rekomendacijų dėl augalinių medžiagų dokumentu.

Kviečiami Europos geriausieji

Be mokslinių tinklų ir bendradarbiavimo projektų EFSA naudoja sutartis ir subsidijas, norėdama pasinaudoti valstybių narių patirtimi. Naudojant standartinės ES pirkimo procedūras sutartys sudaromos pagal paraiškas, pavyzdžiui, skelbiant atvirus konkursus arba vykdant sutartas procedūras. EFSA taip pat gali suteikti subsidijas organizacijoms, kurios buvo paskirtos valstybių narių padėti Tarnybai atlikti užduotis pagal Steigiamojo reglamento 36 straipsnį. Minėtosios organizacijos vykdo tokią veiklą kaip duomenų rinkimas, parengiamieji darbai mokslinėms nuomonėms pareikšti ir kitokia mokslinė bei techninė parama. Tai padeda EFSA efektyviau ir lanksčiau reaguoti į didėjantį darbo krūvį. 36 straipsnyje nurodytas tinklas taip pat yra svarbus Tarnybos praktinis įrankis, leidžiantis plačiau išnaudoti valstybių narių mokslinį potencialą. Kai kompetentingų organizacijų sąrašas buvo išplėstas ir paskui patvirtintas EFSA valdančiosios tarybos 2008 m. gruodį, 2009 m. Tarnyba galėjo pasiekti dar platesnę žinių bazę nei kada nors anksčiau (sąrašas nuo 243 organizacijų pailgėjo iki 371 organizacijos iš visų valstybių narių, išskyrus vieną).

Subsidijoms ir sutartims EFSA 2009 m. išleido 6,8 milijonus EUR, palyginti su 5,5 milijonais EUR 2008-aisiais. Iš jų 2,5 milijono EUR buvo išleisti 36 straipsnio subsidijoms (palyginti su 2 milijonais EUR 2008 m.), o likusi dalis išleista pirkimo sutartims. Taigi bendra nupirktiems projektams išleista suma 2009 m. padidėjo 20 % ir daugiau nei dvigubai, palyginti su 2007-aisiais (2,9 milijono EUR) – pirmaisiais 36 straipsnio sąrašo naudojimo metais. 2009 m. pradėtuose įgyvendinti 36 straipsnio projektuose nagrinėjamos įvairios temos. Jos apima mikotoksinus detoksikuojančius pašarų priedus; gyvūnų gerovės rekomendacijas įvertinant gyvenimo sąlygas ir rizikos valdymą; 3-MCPD esterių toksikologiją; aflatoksinų javuose ES dėl klimato kaitos modeliavimą ir išdėstymą žemėlapyje; bendrų pesticidų vertinimo grupių identifikavimą; genetinę selekciją ir viščiukų broilerių gerovę bei sveikatą; lyginamąjį ES masto augalų sveikatos ir kenkėjų rizikos vertinimą naudojant atvejo tyrimus ir kontrolines europines apklausas apie mitybą.

2009 m. spalio mėn. agentūrų vadovų susitikimas EFSA

Dėl didėjančios sutarčių ir subsidijų svarbos, padedama EFSA, Tarnyba pradėjo naudoti du naujus IT palaikymo įrankius: *36 straipsnio organizacijų duomenų bazę* ir *ekstraneto katalogą* visiems 36 straipsnio tinklo nariams. Ji taip pat nagrinėjo EFSA ir dirbančių organizacijų padalinius pagal dvi vertinimo schemas. Rezultatai parodė, kad subsidijos ir sutartys labai prisidėjo prie mokslinio EFSA darbo ir puoselėjant tinklą tarp organizacijų kūrimą. Moksliniai padaliniai ir dalyvaujančios organizacijos taip pat laiko jas efektyviais ir naudingais įrankiais. 2010 m. Tarnyba tęs apklausos rezultatų analizę siekdama identifikuoti sritis, kur schemas būtų galima dar labiau patobulinti.

Tarnybų bendradarbiavimo patirties perdavimas rizikos valdymo specialistams

Be plačios EFSA viduje prieinamos žinių bazės naudojimo 2009 m., Tarnyba taip pat vadovavo nuomonių ir patirties mainams ES tarnybų bendradarbiavimo tinkle ir juos koordinavo, kad pateiktų visapusiškesnes ir platesnes rekomendacijas rizikos valdymo specialistams (taip pat žr. p. 30).

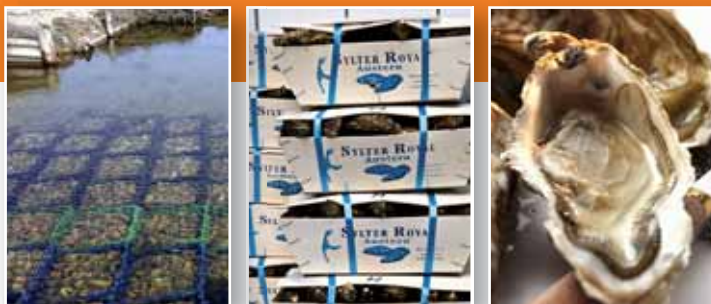
2009 m. lapkritį EFSA Biologinės rizikos mokslinė grupė (BIOHAZ grupė), bendradarbiaudama su Europos ligų prevencijos ir kontrolės centru (ECDC), Europos vaistų agentūra (EMA) ir Europos Komisijos atsirandančių ir naujai nustatomų sveikatos pavojų moksliniu komitetu (SCENIHR) paskelbė *bendrą mokslinę nuomonę dėl atsparumo antimikrobinėms medžiagoms (AMR)*. Daugiausia dėmesio buvo skiriama iš gyvūnų ir maisto žmonėms perduodamoms infekcijoms (zoonozėms). Agentūros bendradarbiavo siekdamas rasti bendrą nuomonę naudodamos jau esančius duomenis ir dokumentus, kad galėtų patarti Europos Komisijai. Bendra nuomonė buvo tokia, kad, norint sustabdyti augantį zoonozinių infekcijų antimikrobinį atsparumą, reikalinga geresnė priežiūra.

Agentūros panašiai dirbo kartu su 2009 m. birželį paskelbta *bendra ataskaita dėl meticilinui atsparių „Staphylococcus aureus“ (MRSA)*, kurių turi galvijai, naminiai gyvūnėliai ir kurių gali būti maiste. Susirūpinus dėl padidėjusio galvijų ir naminių gyvūnų MRSA kiekio, EMA ir EFSA dirbo savarankiškai iškėlusios sau užduotis. Vėliau EFSA įtraukė ir ECDC, kad galėtų pasinaudoti jos žiniomis srityse, susijusiose su žmonių sveikata. Galutiniam visą tarnybų sukauptą informaciją apimančiame dokumente padaryta išvada, jog šiuo metu nėra

jokių įrodymų, kad valgant ar liečiant MRSA užterštą maistą kyla didesnis pavojus žmogaus sveikatai.

2009 m. EFSA taip pat bendradarbiavo su EMA ir Europos Sąjungos valstybėmis narėmis *augalinių medžiagų klausimu*. Augaliniai preparatai gaminami iš augalų, dumblių, grybų ar kerpių ir dažniausiai reklamuojami įvairiais teiginiais apie galimą naudą mitybai arba sveikatai. Už šių produktų saugos užtikrinimą atsako maisto verslo subjektai ir kompetentingos valstybių narių institucijos. Kadangi kai kurie iš šių produktų yra ties maisto produktų ir vaistų riba, Tarnyba glaudžiai bendradarbiavo su EMA ir Europos Komisija bei valstybėmis narėmis ir rėmėsi jų patirtimi.

Šį darbą sudarė rekomendacijos Europos rizikos vertintojams su metodais, nurodančiais, kaip vertinti augalinių medžiagų saugą. EFSA taip pat surinko informaciją apie augalines medžiagas, apie kurias buvo pranešta, kad jose yra pavojų sveikatai keliančių medžiagų; ši informacija skirta padėti gamintojams ir maisto saugos tarnyboms, pabrėžiant galimas saugos problemas. Kai EFSA mokslinis komitetas paskelbė šias rekomendacijas 2009 m. rugsėjį, EFSA organizavo visų susijusių šalių (Europos Komisijos, nacionalinių maisto saugos tarnybų, suinteresuotųjų šalių ir pramonės

atstovų) seminarą, skirtą darbui pristatyti ir bendram metodikos supratimui gerinti. Papildoma šios iniciatyvos nauda yra ta, kad EFSA galutinis darbas buvo aptartas įvairių susijusių šalių, taip sudarant sąlygas lengviau jį priimti.

Be to, 2009 m. gegužę EFSA pasirašė supratimo memorandumą su ECHA. Tai padėjo pagrindą tolesniam informacijos mainų plėtojimui, bendradarbiavimui ir abipusiam abiejų organizacijų supratimui, o ypač medžiagų, kurios gali turėti poveikio maisto saugai, rizikos vertinimo požiūrio nuoseklumo užtikrinimui.

Visi šie pavyzdžiai rodo, kaip EFSA dalyvauja vykdam mokslinės patirties mainus ir juos skatina. Naudodama tokią didelę žinių bazę, EFSA kartu su kitomis agentūromis gali geriau susidoroti su rimtesnėmis problemomis, kurios visiškai nepriklauso jos kompetencijai, bet gali turėti įtakos maisto saugai. Agentūrų bendradarbiavimas gali būti efektyvus būdas integruoti ES agentūrų žinias bei išteklius ir prisidėti prie aukšto lygio pirkėjų apsaugos užtikrinimo.

Daugiadisciplinis požiūris į maisto grandinės teršalus

Plataus, daugiadisciplinio ir bendradarbiaujant atlikto EFSA mokslinio darbo pavyzdys buvo Tarnybos jūrinių biotoksinų vertinimas 2009 metais. Europos Komisija paprašė EFSA įvertinti ES apribojimus kiautinių vėžiagyvių įvairių tipų reguliuojamiems ir nereguliuojamiems toksinams, žinomiems kaip jūriniai biotoksinai, ir išbandyti ES įstatymais reglamentuotus metodus.

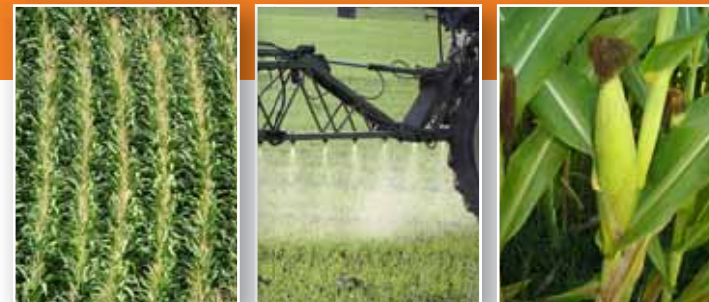
Atlikdama šį vertinimą Tarnybos teršalų maisto grandinėje mokslinė grupė (CONTAM grupė), remiama savo Duomenų rinkimo ir poveikio skyriaus (DATEX skyrius) ir CONTAM skyrių, surinko duomenis ir įvertino jūrinių biotoksinų poveikį. Tai leido CONTAM grupei įvertinti galimą kiautinių vėžiagyvių jūrinių biotoksinų keliamą riziką visuomenės sveikatai.

Darbas apėmė ne tik kiautinių vėžiagyvių vartojimo pasekmes žmonių sveikatai, bet ir gyvūnų gerovės aspektus. Grupė aptarė tai, kai rekomendavo alternatyvius cheminius metodus tikrinti šių toksinų buvimą; šiuo metu tai daugiausiai atliekama taikant pelių biologinio tyrimo metodą.

Savo santraukoje EFSA suderino šešių ankstesnių rizikos vertinimų išvadas apie reguliuojamus jūrinius biotoksinius. Naudodami prieinamus vartojimo duomenis, EFSA ekspertai identifikavo 400 g kaip realią dozę didelėje porcijoje kiautinių vėžiagyvių ir naudojo tai vertindami dabartinius leistinus toksinų lygius. CONTAM grupė taip pat įvertino apdorojimo poveikį jūrinių biotoksinų lygiu ir pradėjo vertinti nereguliuojamus jūrinius biotoksinius.

Integruotas požiūris į gyvūnų sveikatą

Kitas EFSA integruoto požiūrio pavyzdys yra 2009 m. pateikta nuomonė apie pieninių karvių laikymo sąlygas ir žemdirbystės sistemas. Viena BIOHAZ grupės nuomonė buvo išsakyta apie pieninių karvių laikymo sąlygų ir žemdirbystės sistemų maisto saugos aspektus, o kitos Gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslinės grupės (AHAW grupė) nuomonės apėmė bendrus svarbiausių ūkininkavimo sistemų efektus pieninių karvių gerovei ir susijusioms ligoms. Jie vertino galimą gyvenimo sąlygų, šėrimo, valdymo ir genetinės selekcijos poveikį pieninių karvių gerovei.

Žiūrėdama į temą visapusiškai ir pasinaudodama visais turimais duomenimis Tarnyba, prieš priimdama penkias mokslines bendro visos temos įvertinimo nuomones, įvertino riziką keturiose papildomose srityse (medžiagų apytakos ir reprodukciniai sutrikimai, tešmens negalavimai, kojų ir judėjimo problemos bei elgesio sutrikimai, baimė ir skausmas).

EFSA padarė išvadas, kad ūkininkavimo sistemų tipas ir ilgalaikė genetinė selekcija siekiant didesnės pieno produkcijos yra svarbūs veiksniai, turintys įtakos pieninių karvių sveikatai ir gerovei, ir pateikė rekomendacijų dėl laikymo sąlygų, šėrimo, valdymo ir genetinės selekcijos, kurios galėtų pagerinti pieninių karvių gerovę.

Naujų pesticidų keliamų pavojų vertinimo metodų kūrimas

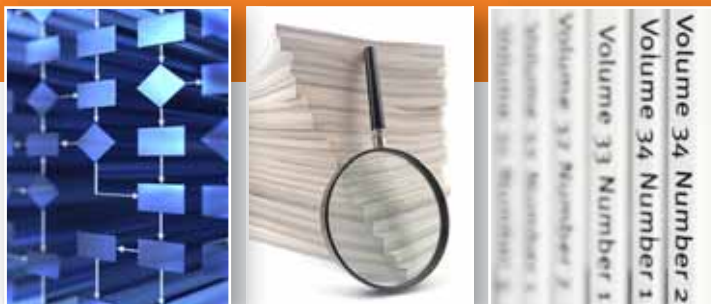
Su sudėtiniais pesticidų poveikiu susijęs EFSA darbas yra Tarnybos platesnio ir visa apimančio požiūrio dalis ir apskritai naujas EFSA rizikos vertinimų aspektas. Šiam darbui EFSA pasiūlė metodus vertinant sudėtinį pesticidų, ypač tų, kurių cheminės struktūros ir toksiniai poveikiai panašūs, poveikį vartotojams.

2009 m. birželį EFSA augalų apsaugos produktų ir jų likučių mokslinė grupė (PPR grupė) paskelbė nuomonę apie naujų metodų taikymą naudojant juos grupei pesticidų, pasirinktų pagal jų toksikologinį panašumą. Grupė taip pat nurodė kitus veiksmus ir problemas, spręstinas kaskart prieš taikant sudėtinų pesticidų keliamų pavojų vertinimą. Todėl šis darbas yra EFSA nuolatinio įsipareigojimo kurti rizikos vertinimo metodus dalis, ypač 2006 m. organizuotame moksliniame kolokviuje tomis pačiomis temomis aptarto sudėtinės rizikos vertinimo.

Kenkėjų rizikos vertinimas saugant augalų sveikatą Europoje

ES rizikos valdymo specialistai, priimdami sprendimus dėl fitosanitarinių priemonių, naudojami kenkėjų rizikos vertinimais. Tam reikalinga skaidri vertinimo procedūra, paremta moksliniais principais, siekiant užtikrinti objektyvų ir sisteminių požiūrį, naudojamą augalų gyvenimui arba sveikatai keliamos rizikos vertinimuose. Todėl 2009 m. spalį EFSA augalų sveikatos mokslinė grupė (PLH grupė) paskelbė rekomendacijas dėl ES valstybių narių ar trečiųjų šalių paruoštų dokumentų vertinimo, skirto pagrįsti reikalaujamų fitosanitarinių priemonių reikalavimams.

Rengdama šią rekomendaciją, grupė peržiūrėjo 36 nuomones, paskelbtas 2006–2008 m., ir ypač atkreipė dėmesį į 30 kenkėjų rizikos analizės dokumentų, paruoštų Prancūzijos, apie tam tikrų Prancūzijos užjūrio departamentų kenksmingais laikomus organizmus, vertinimo procesą. Grupė

taip pat patikrino, ar jos naudojami kriterijai vertinant įrodymus, kad organizmas gali būti laikomas kenksmingu, atitinka Fitosanitarinių priemonių tarptautinius standartus.

Parengtoje rekomendacijoje aprašomi procesai, kriterijai ir pagrindiniai metodai, kuriuos grupė rekomenduoja naudoti vertinant kenkėjų riziką ir šios rizikos valdymo galimybes. Be to, šioje rekomendacijoje iškeliamas EFSA vaidmuo derinant vertinimus visoje Europoje, kad rizikos valdymo specialistai būtų labiau palaikomi.

Per 2009 m. grupė taip pat dirbo rengdama rekomendacijas dėl suderintos kenkėjų rizikos augalams ir augalų produktams vertinimo struktūros ir rizikos valdymo galimybių vertinimo. Ši papildoma rekomendacija paskelbta 2010 m. vasario mėnesį.

Mokslinės paramos teikimas visoms EFSA darbo grupėms

EFSA Vertinimo metodikos skyrius (AMU) 2009 m. suteikė paramą daugeliui EFSA grupių. Jis pateikė naujus požiūrius, padedančius priimti sprendimus vertinant riziką, taip pat padėjo įvairioms EFSA grupėms tvarkyti jų mokslinių nuomonių duomenis. Pavyzdžiui, sistemingai peržiūrėjo literatūrą ir modeliavo analizę, naudojamą CON-TAM grupės nuomonėje apie su dozavimo poveikiu susijusius kadmio poveikius.

AMU taip pat pateikė rekomendacijas dėl sisteminės peržiūros metodų taikymo maisto ir pašarų saugos vertinimams, padedant priimti sprendimus. Šios rekomendacijos buvo EFSA grupės ekspertų ir darbuotojų seminaro, vykusio 2010 m. vasarį, pagrindas. ■

2. LAIKU ATLIEKAMI KOKYBIŠKI VERTINIMAI

Produktų, medžiagų ir teiginių, kurie turi būti leistini pagal ES įstatymus, vertinimas palaipsniui tapo didele EFSA darbo krūvio dalimi. Tarnyba atlieka svarbų vaidmenį su Europos maisto ir pašarų sauga susijusioje reguliavimo sistemoje.

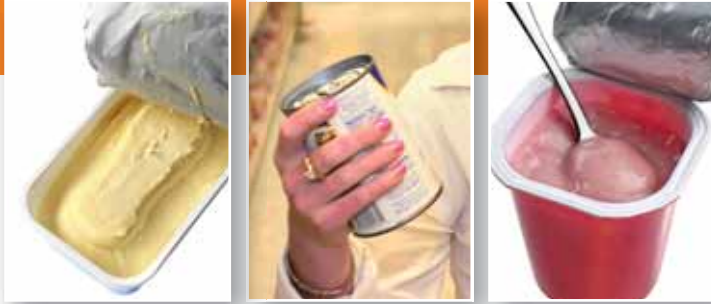
2009 m. paraiškos sudarė 68 % EFSA mokslinių darbų ir pareikalavo dar didesnės jos išteklių dalies.

Dėl griežtų terminų, skirtų EFSA atlikti šiuos įvertinimus 2009 m., ji toliau stiprino naujųjų IT įrankių palaikomus vidinius mokslinio darbo pažangos stebėjimo ir eigos procesus. Pavyzdžiui, rizikos vertinimo darbų srautų IT įrankis padeda Tarnybai stebėti visą rizikos vertinimo procesą nuo darbo gavimo iki jo paskelbimo ir galimo pranešimo. Tai padeda EFSA nustatyti paskelbimo laiką, numatyti ir apibūdinti ateities darbo krūvį. Be to, EFSA ir Europos Komisija 2009 m. pristatė gaires, skirtas padėti EFSA planuoti jos išteklių paskyrimą ir valdyti mokslinį darbą, pavyzdžiui, kvapiųjų medžiagų ir pesticidų srityse. Ji susideda iš susitaro prioritetiškumo darbo krūvio ir realaus paraiškų vertinimo laiko ribų, iš dalies remiantis informacija, gaunama naudojant EFSA darbų srauto įrankį. Siekdamas dar palengvinti darbų srautą ir stebėti pažangą visus metus, EFSA ir

Europos Komisija tęsė glaudų bendradarbiavimą palaikydamos nuolatinį dialogą apie pažangą ir prioritetų nustatymą pesticidų, maisto bei pašarų priedų srityse.

Be to, 2009 m. gegužę EFSA mokslinis komitetas paskelbė tolesnę rekomendaciją palaikyti gerą rizikos įvertinimo praktiką. Rekomendacijoje kalbama apie skaidrumą atliekant EFSA mokslinius darbus. Joje pateikti bendri principai, kurie turi būti taikomi moksliniams rizikos vertinimams, pavyzdžiui, vertinimams, užtikrinantiems kokybės palaikymą. Principai apima duomenų šaltinių nustatymą, duomenų įtraukimo (pašalinimo) kriterijus, duomenų konfidencialumą ir prielaidas bei netikrumus. Ši rekomendacija paremta anksčiau 2006 m. Mokslinio komiteto rekomendacija ir jos rizikos vertinimo procedūrų aspektais.

Paraiškų apdorojimas: GMO atvejais

Pagal ES įstatymą genetiškai modifikuotas (GM) maistas, pašarai ar genetinio modifikavimo kilmės produktai turi pereiti EFSA rizikos vertinimą, kad rizikos valdytojai galėtų nuspręsti, ar leisti juos naudoti ES. Siekiant dar labiau patobulinti EFSA palaikymą šioje srityje, 2009 m. GMO paraiškų vertinimas buvo toliau racionalizuojamas. Dėl to nustatytas vidutinis laikotarpis nuo paraiškos gavimo iki jos patvirtinimo deklaravimo yra 21 savaitė. Be to, Genetiškai modifikuotų organizmų mokslinė grupė (GMO grupė) daugiau nei per pusę sumažino laiką nuo paraiškos patvirtinimo iki pirmo laiško su klausimais ar tolesnių duomenų prašymais išsiuntimo pareiškėjams (96 % atvejų pareiškėjai turi pateikti daugiau informacijos, reikalingos vertinant GMO saugą). Net su šiais tolesnių duomenų aprašymais nauji efektyvumo padidėjimai leido GMO grupei 2009 m. priimti tris kartus daugiau nuomonių dėl GMO paraiškų (14 nuomonių dėl 18 paraiškų, palyginti su keturiomis nuomonėmis dėl penkių paraiškų 2008 m.).

Teiginių apie sveikumą vertinimas

EFSA atsako už pateiktų teiginių apie sveikumą mokslinio pagrįstumo patikrinimą, – tai paskui vertinama kaip pagrindas Europos Komisijai ir valstybėms narėms, kurios sprendžia dėl leidimo vartoti teiginius.

2009 m. EFSA dietinių produktų, mitybos ir alergijos mokslinė grupė (NDA grupė) laiku įvertino daugelį gautų paraiškų dėl teiginių apie sveikumą. Per palyginti trumpą laiką EFSA priėmė 68 nuomones dėl paraiškų dėl konkretesnių teiginių apie sveikumą, susijusių su ligos rizikos sumažinimu ar vaikų vystymusi ar sveikata.

2009-aisiais Tarnyba paskelbė jungtinį maždaug 4 000 bendrųjų teiginių apie sveikumą, pavyzdžiui, „Kalcis yra gerai jūsų kaulams“, gautų 2008 m. iš Komisijos ir valstybių narių, sąrašą; ji taip pat paskelbė literatūros nuorodas (apytikriai 40 000), susijusias su maždaug 2 000 moksliniais vertintų teiginių. Nuo to laiko ji priėmė ir 2009 m. spalį paskelbė apie 500 teiginių, kurie aptarti 94 nuomonėse, ir vėliau tais pačiais metais

priėmė 400 papildomų teiginių apie sveikumą, kurie bus paskelbti 2010 metais.

Nauji darbo pogrupiai, kurie sukurti Tarnybos funkcinų teiginių apie sveikumą vertinimams paremti, pradėjo savo veiklą 2009 m. ir sėkmingai pakeitė darbo grupę vertindami teiginius ir visą grupę – atlikdami svarbų parengiamąjį darbą.

Kaip dalyviai, ekspertai iš NDA grupės taip pat susitiko su teiginių apie sveikumą pareiškėjais ir pramonės ekspertais Briuselyje pasikeisti nuomonėmis dėl teiginių apie sveikumą leidimo paraiškų pristatymo ir pateikti papildomą rekomendaciją dėl teiginių paraiškų.

Tolesnis augalų apsaugos produktų veikliųjų medžiagų tarpusavio peržiūros tobulinimas

2009 m. EFSA Pesticidų rizikos vertinimo tarpusavio peržiūros skyrius (*PRAPeR* skyrius) baigė pesticiduose naudojamų veikliųjų medžiagų tarpusavio peržiūros darbą. Tai leis Europos Komisijai nuspręsti dėl veikliųjų medžiagų, kurias galima naudoti augalų apsaugos produktuose visoje ES, sąrašo. Pareiškėjai, kurių veikliosios medžiagos neįtrauktos į leistinų medžiagų sąrašą, galėtų iš naujo pateikti savo paraiškas svarstyti taikant pagreitintą procedūrą.

Reaguodama į numatomą didelį darbo krūvį 2009–2010 m. ir griežtus su pakartotinėmis paraiškomis susijusius terminus, EFSA pradėjo plačią savo procedūrų peržiūrą ir glaudžiai bendradarbiaudama su Europos Komisija toliau racionalizavo savo tarpusavio peržiūros požiūrį. Nors vis dar turi būti atliktas veikliųjų medžiagų rizikos įvertinimas ir tarpusavio peržiūra, mokslinė konsultacija dabar atliekama labiau sutelkiant dėmesį į svarbiausias ar sudėtingiausias problemas.

Dėl šių naujų procedūrų 2009 m. EFSA galėjo atlikti vidinę darbo grupių rezultatų peržiūrą ir pateikti savo išvadas dėl pirmos devynių pakartotinai pateiktų veikliųjų medžiagų grupės bei tęsti tolesnę 42 pakartotinai pateiktų medžiagų vidinę peržiūrą. Be šio darbo, EFSA pateikė savo išvadas dėl 19 kitų veikliųjų medžiagų, įskaitant devynias naujas veikliąsias medžiagas, ir atliko atnaujinti reikalingą leistinų sąrašo esančių veikliųjų medžiagų pirmos grupės tarpusavio peržiūrą.

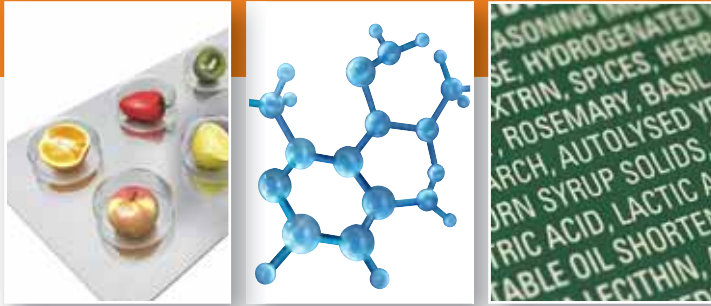
Gladus bendravimas su Europos Komisija taip pat buvo labai svarbus Tarnybos pesticidų likučių didžiausių koncentracijų lygių (MRL) maiste arba pašaruose peržiūros aspektu. MRL yra didžiausi leistini pesticidų likučių koncentracijų maiste ar pašaruose ir gera žemės ūkio praktika, ir mažiausiu poveikiu vartotojams paremti lygiai, reikalingi apsaugoti jautrius vartotojus. 2009-ieji buvo pirmieji pilni metai, kuriais taikytas atitinkamas reglamentas dėl MRL ir kuriais EFSA (ir ne valstybės narės) buvo atsakingos už rizikos vartotojams vertinimus MRL nustatymo procese. Tarnyba 2009 m. paskelbė 76 nuomones apie 300 MRL 53 veikliosioms medžiagoms. Šiuo atveju dialo-

gas su Europos Komisija taip pat padėjo nustatant prioritetus ir sutelkiant EFSA darbą ties medžiagomis, kurios yra svarbios vartotojų sveikatai ir kurių planuojama išsami Europos įstatymų leistinų MRL peržiūra.

Be to, augalų apsaugos produktų srityje įsteigtas Pesticidų tvarkomasis komitetas, kad pradėtų bendradarbiauti su kompetentingomis tarnybomis valstybėse narėse, Europos Komisija ir jos Jungtiniu tyrimų centru (JRC) bei kitomis ES agentūromis. 2009 m. grupė susitiko penkis kartus, ir komitetas aptarė būdus, kaip padidinti proceso efektyvumą vis didėjant darbo krūviui ir vystantis reguliavimo aplinkai.

Rekomendacijos ir diskusijos su pareiškėjais: pašarų priedų pavyzdys

Norėdama padėti pareiškėjams, EFSA 2009 m. parengė rekomendacijas, kad jie galėtų geriau pasiruošti pateikti atitinkamų dokumentų rinkinius. Gerinant proceso ir reikalingos informacijos supratimą, tai leidžia pagreitinti geresnės kokybės paraiškų procesą ir rezultatus.

Pavyzdžiui, EFSA parengė rekomendaciją 2009 m. pakartotiniam esamų anksčiau registruotų pašarų priedų vertinimui. EFSA ir ypač FEE-DAP grupė pakartotinai vertins šiuos produktus ateinančiais metais. Todėl Tarnyba ne tik atnaujino administracinį metodinį dokumentą, skirtą pareiškėjams, pirmą kartą įskaitant pareiškėjams skirtą užbaigimo kontrolinį sąrašą, bet ir baigė rengti juslinių priedų techninį metodinį dokumentą. Su pastaruoju dokumentu 2009 m. Tarnyba užbaigė techninių metodinių dokumentų rinkinį pašarų priedų srityje. Jie daugiausia skirti pašarų gamyboje dalyvaujantiems subjektams ir suinteresuotosioms šalims bei kitoms su pašarų sauga susijusioms organizacijoms. Jie taip pat paaiškina grupės požiūrį į mokslinį pašarų priedų rizikos vertinimą. Be to, Tarnyba suteikė daugiau paramos pareiškėjams ir techniškai išklaušė kai kuriuos pareiškėjus ir (arba) pramonės asociacijas.

Maisto priedų vertinimas

Atliekant maisto priedų vertinimą Tarnybai buvo naudinga įsteigti dvi naujas grupes, kad jos atliktų darbą, kurį anksčiau dirbo tik viena grupė. Darbo krūvis buvo padalytas dviem grupėms: Maisto priedų ir į maistą dedamų maistinių medžiagų mokslinė grupei (ANS grupė) ir Medžiagų, kurios liečiasi su maistu, fermentų, kvapiųjų medžiagų ir perdirbimo priemonių grupei (CEF grupei), sukurtoms 2008 m. Ši nauja darbo organizavimo tvarka padėjo EFSA suspėti laiku, t. y. 2009-aisiais, baigti maisto papilduose naudojamų maistinių medžiagų vertinimo programą. Tai buvo svarbus laimėjimas, paremiant Europos Komisiją sudarant leistinų maistinių medžiagų sąrašą iki 2009 m. galo, kaip reikalavo įstatymas.

Atlikdama šį pirmą visapusišką maistinių medžiagų, pasiūlytų vartoti maisto papilduose ES, vertinimą EFSA patikrino iš viso 533 paraiškas dėl 344 skirtingų medžiagų; 186 paraiškos buvo anuliuotos įvairiuose vertinimo proceso etapuose, ir EFSA negavo pakankamai mokslinių įrodymų, kad galėtų įvertinti apie pusę liku-

sių paraiškų. Galimų saugos problemų nustatyta 39 paraiškoms. Šiuo vertinimu Tarnyba padėjo užtikrinti, kad ES parduodami maisto papildai būtų ne tik saugūs, bet ir efektyvūs, suteikdami organizmui papildomai esančias maistines medžiagas. Be to, geresnis pareiškėjų aprūpinimas informacija – pavyzdžiui, duomenų reikalavimų maisto priedų paraiškoms parengimas – pagreitino EFSA procedūras. Europos Komisija svarstys EFSA išvardytus duomenų reikalavimus, kai baigs rengti su paraiškėmis, pateiktomis maisto priedų vertinimui ir leidimui, susijusias įstatymų priemones. 2010 m. ANS grupė pradės rengti atskirą metodinį dokumentą, skirtą nurodyti, į kokius mokslinius aspektus reikia atsižvelgti ruošiant maisto priedų paraišką.

Ruošiantis pakartotiniam visų leistinų maisto priedų vertinimui, 2009 m. lapkritį pateikti trys vieši duomenų prašymai priedų gamintojams, maisto produktų kompanijoms, nacionalinėms tarnyboms arba susijusioms šalims. Šiuo darbu siekama užpildyti informacijos spragas, kurios galėtų trukdyti grupei tinkamai įvertinti priedų saugą.

ANS grupė taip pat galėjo baigti pakartotinį šešių dažiklių, naudojamų vadinamajame *Southamptono tyrime* (Mc Cann *et al.*, 2008), vertinimą – Europos Komisija paprašė EFSA laikyti tai prioritetu. Prieš Tarnybos įvertinimą Southamptono universitete atlikus tyrimą nustatytas ryšys tarp šešių maisto dažiklių ir konservanto natrio benzoato mišinių bei vaikų hiperaktyvumo. 2009 m. lapkritį grupė padarė išvadą, kad turimų įrodymų kol kas nepakanka pagrįsti ryšiui tarp šešių atskirų dažiklių ir galimo poveikio elgesiui. Tačiau dėl tam tikrų priežasčių, susijusių su galimais kiekvieno dažiklio nepageidaujamais poveikiais, grupė sumažino trijų dažiklių (E 104, E 110 ir E 124) leistiną paros normą (ADI).

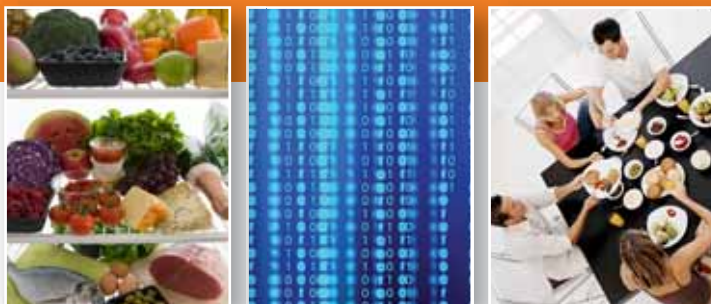
Medžiagų, kurios liečiasi su maistu, ir kvapiųjų medžiagų vertinimas ir rekomendacijų pateikimas

EFSA įvertino maždaug 2 600 kvapiųjų medžiagų, kurios buvo užregistruotos Europos Komisijos kaip esami produktai. Tarnybai 2009 m. pavyko atlikti šią užduotį beveik iki galo, o sprendžiant likusias kelias atskiras problemas reikia tolesnio bendradarbiavimo su kitomis agentūromis, pavyzdžiui, EMA. Be to, Tarnyba pirkto duomenų rinkinius ir santraukų darbo grupėms ir grupėms parengimo darbus.

2009 m. EFSA taip pat pradėjo konsultacijas su visuomene dėl metodinio dokumento projekto

apie maisto kvapiąsias medžiagas, kuriame nurodoma, kuriuos duomenis įmonė turi pateikti vertinti naujų kvapiųjų medžiagų saugą. Šiame dokumente atsispindi EFSA patirtis, gauta vertinant rinkoje jau esančias kvapiąsias medžiagas.

Be to, Tarnyba paskelbė rekomendacijas dėl veiklių ir naujų technologijų medžiagų medžiagose, kurios liečiasi su maistu. Veikliosios su maistu besiliečiančios medžiagos sugeria arba skleidžia medžiagas, kad konservuotų ir pagerintų supakuoto maisto būklę, ir pailgintų jo galiojimo laiką, o naujų technologijų su maistu besiliečiančios medžiagos tarsi stebi supakuoto maisto ar supančios aplinkos būklę ir suteikia informacijos apie maisto šviežumą. ■

3. ES DUOMENŲ RINKIMAS

EFSA atliekamo rizikos vertinimo kokybė priklauso ne tik nuo visų turimų žinių integravimo. Ji priklauso ir nuo mokslinėse analizėse naudojamų duomenų kokybės, sistemingo, aktualumo ir išbaigtumo, rizikos stebėjimo ir vertinamos rizikos svarstymo. Todėl Tarnyba taip pat atlieka svarbų vaidmenį renkanti, koordinuojanti ir derinant duomenis visoje Europoje. Atlikdama šį vaidmenį, EFSA dirba kartu su valstybėmis narėmis rinkdama, dalydamasi ir analizuodama duomenis ES lygmeniu. Tai darydama ji gali pasikliauti tvirtu ir efektyviu tinklu, jungiančiu atskiras šalis ir atsakingas tarnybas. Tarnybos darbas šioje srityje apima pesticidų ir veterinarijos vaistų liekanų, cheminių teršalų, zoonozijų ir atsirandančių pavojų stebėjimą ir Europos maisto suvartojimo duomenų rinkimą bei dviejų duomenų srautų naudojimą numatant poveikį. Šių duomenų rinkimas leidžia EFSA greitai atsakyti į skubius patarimo prašymus be tvirtos įrodymų bazės, todėl galima rizika gali būti greitai įvertinta, kad, jei reikia, rizikos valdytojai galėtų skubiai veikti.

Ką valgo Europa?

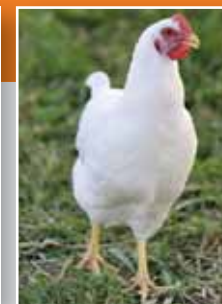
Bendras bet kokio poveikio vertinimo komponentas yra informacija apie maisto vartojimą. EFSA maisto vartojimo duomenų rinkimas prasidėjo nuo Glaustos Europos maisto vartojimo duomenų bazės, tvarkomos informacijos rinkimo ir poveikio (DATEX) skyriaus. Šios veiklos rezultatas – pirmoji maisto vartojimo Europoje apžvalga.

Kad galėtų tobulinti poveikio vertinimus, Tarnyba kartu su valstybėmis narėmis pradėjo rinkti išsamiau duomenis visapusiškai maisto vartojimo duomenų basei, kuri baigta sudaryti 2009 m. pabaigoje. Ši visapusiška duomenų bazė yra labai svarbus žingsnis, kadangi turimų maisto vartojimo duomenų kokybė gali turėti didelę įtaką susijusių rizikos vertinimų rezultatams. Naujojoje išsamioje duomenų bazėje surinkti geriausi maisto vartojimo duomenys ES lygmeniu; ji taip pat skatina Tarnybos ir valstybių narių santykių konsolidavimą, nes dabar jos dalijasi savo duomenimis.

EFSA šiuo metu didina savo Europos maisto vartojimo duomenų bazę. Vis dėlto ES valstybės narės naudoja skirtingus metodus maisto vartojimo duomenims rinkti, taigi sunku atlikti visos ES analizes ar lyginti šalį su šalimi. Todėl glaudžiai bendradarbiaudama su ES valstybėmis narėmis

EFSA siekia toliau suderinti duomenų apie maisto vartojimą Europoje rinkimą. Toks duomenų sistemingumas padidins ES poveikio vertinimų tikslumą ir patikimumą EFSA, ir todėl pagerina rizikos vertinimus, atliekamus EFSA grupių ir kitų rizikos vertintojų bei mokslinių ekspertų metu Europoje. 2009 m. gruodį Tarnybos maisto vartojimo ir poveikio darbo grupė paskelbė bendrus nacionalinio maisto vartojimo informacijos rinkimo principus, siekdama palaikyti informacijos rinkimo derinimą.

Valstybės narės taip pat renka kitus maisto vartojimo ir poveikio duomenis ir siunčia EFSA, kad paremtų Tarnybos stebėjimo veiklą ir metinių informacijos apie teršalų poveikį rinkimo ataskaitų parengimą. 2009 m. šiose ataskaitose įvertinti du teršalai: akrilamidas (gegužė) ir furanai (birželį). Akrilamidas gali susidaryti maiste, kuriame yra daug angliavandenių, apdorojant tokį maistą 120 °C ar aukštesnėje temperatūroje. Atlikus bandymus su laboratoriniais gyvūnais nustatyta, kad junginys yra genotoksiškas ir kancerogeninis. Furanas taip pat gali susidaryti maistą apdorojant karščiu, ir nustatyta, kad susidaro, pavyzdžiui, kavoje ir stiklainiuose laikomame maiste, įskaitant maistėlį kūdikiams su mėsa. Atliekant tyrimus su gyvūnais nustatyta, kad šis teršalas kancerogeninis.

Europos Komisija taip pat paprašė ataskaitų dėl tam tikrų teršalų, pavyzdžiui, dioksinų maiste ir pašaruose. EFSA gavo teršalų maisto ir pašarų produktuose duomenis iš valstybių narių ir kitų suinteresuotųjų šalių ir 2009 m. išleido ataskaitos projektą, skirtą apsvarstyti su valstybėmis narėmis ir Komisija.

EFSA pirmoji metinė ataskaita dėl pesticidų likučių

Kita užduotis, kurią Europos Komisija pavedė EFSA, yra metinės ataskaitos dėl pesticidų likučių maiste paskelbimas. Ši ataskaita turi būti paremta naujuoju MRL įstatymu, taikomu nuo 2008 m. rugsėjo mėn., pagal kurį valstybės narės turi pateikti duomenis. 2009 m. liepos mėn. EFSA Pesticidų rizikos vertinimo tarpusavio peržiūros (PRAPER) skyrius paskelbė pirmąją iš šių ataskaitų ir pateikė 2007 m. Europoje parduoto maisto mėginiuose rastų pesticidų likučių apžvalgą ir likučių poveikio vartotojams rizikos vertinimą. Iš viso išanalizuota

daugiau nei 74 000 beveik 350 skirtingo maisto tipų mėginių; 4 % mėginių viršijo leistiną MRL. Vertinant poveikį vartotojams, nustatyti nerimą keliantys rezultatai. Remdamasi šiais rezultatais, EFSA parengė rekomendacijas, kurių reikia laikytis vykdant kontrolę ateityje.

Kad padėtų parengti ataskaitos projektą ir pagerintų bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis, Taryba sukūrė naują tinklo grupę. Grupė susideda iš paskirtų ekspertų iš valstybių narių ir Europos Komisijos atstovo. Ši grupė aptaria visas su stebėjimo ataskaita susijusias problemas, ypač dėl duomenų formato ir EFSA praneštos informacijos lygio reikalingus patobulinimus. Taigi 2009 m. Taryba sukūrė rezultatų skelbimo duomenų modelį ir sėkmingai įgyvendino visapusišką kontrolės projektą. Formaliai priimtas duomenų modelis bus taikomas 2009 m. stebėjimo rezultatų duomenims rinkti. Naujas formatas leis EFSA atlikti tikslesnį poveikio vartotojams vertinimą.

Ataskaitos dėl zoonozių ir apsinuodijimų maistu visoje ES

Kaip ir ankstesniais metais, EFSA zoonozių informacijos rinkimo (*Zoonozės*) skyrius 2009-aisiais išleido *Bendrijos ataskaitą dėl zoonozių ir apsinuodijimo maistu*. Ši ataskaitų serija rengiama glaudžiai bendradarbiaujant su ECDC, kuris pateikia ir analizuoja duomenis žmonių ligų atvejais, ir turint užduotį rinkti duomenis apie zoonozes. Europinis nacionalinių atstovų ir tarptautinių organizacijų tinklas padeda EFSA rinkti informaciją apie zoonozes savo šalyse ir ja dalytis. Minėtosios Bendrijos ataskaitos naudojamos rizikos valdytojų ir vertintojų bei kitų suinteresuotųjų šalių visoje Europoje. Ypač ES lygio rizikos valdytojai naudoja ataskaitas, kai svarsto tolesnių ES kontrolės priemonių poreikį ir kai stebi esamų ES priemonių įtaką.

Svarbiausi 2010 m. sausį paskelbtos paskutinės ataskaitos rezultatai parodė, kad 2008 m. kampilobakteriozė ir salmoneliozė toliau buvo dažniausiai registruojamos zoonozinės žmonių ligos, nors salmoneliozės atvejų penktais iš eilės metais gerokai sumažėjo. 2008-aisiais pastebėtas gerokas dedeklių vištų užsikrėtimo *Salmonella* bakterijomis sumažėjimas dėl valstybių narių įgyvendintų kontrolės programų. Tai galėtų būti atitinkamo žmonių užsikrėtimo *Salmonella* infekcijomis, tipiška susijusio su tais pačiais metais taip pat pastebėtu kiaušinių vartojimu, sumažėjimo priežastis.

Kiti svarbiausi 2009 m. įvykiai buvo EFSA ataskaitos dėl veislinių kiaušinių dviejų zoonozinių bakterijų *Salmonella* ir meticilinui atsparios *Staphylococcus aureus* (MRSA) ES masto tyrimų analizės. Abiejų minėtųjų bakterijų dažniausiai rasta kiaušinių auginimo ūkiuose daugelyje valstybių narių. Šių tyrimų rezultatai padės rizikos valdytojams, kai bus nustatomi *Salmonella* bakterijų sumažinimo tikslai auginant kiaušius ir svarstant poreikį kontroliuoti ir stebėti kiaušinių MRSA, siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą.

Norėdama suderinti su zoonozėmis susijusių duomenų rinkimą visoje ES ir patobulinti jų analizavimą, 2009 m. EFSA paskelbė dvi ataskaitas su specifikacijomis, skirtomis suderintiems maiste esančių patogenų, verotoksigenetinių *E. coli* ir *Yersinia*, tyrimams, kaip rekomendacijas valstybėms narėms. Tarnyba taip pat taikė patobulintus zoonozinių agentų tendencijų analizės statistinius metodus per kelerius metus ir geresnį duomenų tikrinimą, pirmą kartą naudodama naują duomenų valdymo sistemą.

Pagalba siekiant aptikti kylančią riziką

2009 m. EFSA Kylančios rizikos skyrius (EMRISK skyrius) sukūrė naujus įrankius efektyvumui stebėti ir duomenims analizuoti, siekiant nustatyti naujus ir vėl kylančius pavojus, ypač naudojant Skubaus įspėjimo apie maisto ir pašarų keliamą pavojų sistemą (RASFF). Ši duomenų bazė, palaikoma Europos Komisijos, apima išsamią informaciją apie maisto saugos įvykius, apie kuriuos pranešė RASFF tinklo nariai.

Kitas svarbus duomenų šaltinis, padedantis nustatyti kylančią riziką, yra žiniasklaida. EMRISK

skyrius įvertino žiniasklaidos stebėjimo įrankio, sukurto Europos Komisijos Jungtinių tyrimų centro, naudingumą atliekant šią užduotį. Minėti įrankiai kartu su prekybos duomenų stebėjimu buvo pirmas žingsnis įgyvendinant EFSA darbo su kylančia rizika strategiją.

Viena iš Tarnybos EMRISK skyriaus darbo sričių – klimato kaitos įtaka javuose esantiems aflatoksinams (kancerogeninės cheminės medžiagos, gaminamos tam tikrų ant javų augančių pelėsių, ypač dažnų karštoje ir drėgnoje aplinkoje). Remiantis skirtingais klimato kaitos scenarijais, šio 2009 m. pradėto projekto tikslas yra rinkti ir analizuoti duomenis apie aflatoksinų gamybą, kad būtų galima sukurti numatymo modelius, apibrėžti scenarijus ir sukurti žemėlapius, kuriuose būtų numatomos vietos, kur ateityje gali būti užteršti javai. Šis projektas labai perspektyvus ir orientuotas kelis dešimtmečius į ateitį. Greičiau apčiuopiama šio darbo nauda yra metodikų ir įrankių, skirtų naujoms maistui ir pašarams kylančioms rizikoms numatyti, sukūrimas. ■

2009 m. gruodžio mėn. japonijos delegacijos vizitas EFSA

4. TARPTAUTINIŲ PARTNERYSČIŲ SUDARYMAS

Javai, gyvūnai ir maistas bei pašarai transportuojami po visą pasaulį – kaip ir susijusios rizikos. Todėl paremti ES strategiją tarptautiniu mastu yra svarbiausia EFSA užduotis palaikant saugų Europos maisto tiekimą ir apsaugant vartotojus. EFSA siekia bendradarbiauti su maisto saugos agentūromis ne ES šalyse ir tarptautinėmis organizacijomis, kad užtikrintų prieigą prie daugiau tarptautinių mokslinių duomenų ir informacijos. Tai leis Tarnybai ir toliau teikti patikimus rizikos vertinimus ir nustatyti kylančią riziką, dalyvauti vertinant riziką tarptautiniu mastu, palaikyti tarptautines informacijos rinkimo ir rizikos vertinimo suderinimo pastangas ir skatinti nuoseklumą pranešant apie riziką. Be to, Tarnyba taip pat informuoja apie savo veiklą tarptautiniu mastu, kad įgytų pasaulyje pripažįstamos ir patikimos Europos rizikos vertinimo notifikuosios organizacijos reputaciją.

Veikla visame pasaulyje

2009 m. sausį EFSA nustatė strateginę požiūrį į savo tarptautinę veiklą. Pirmiausia Tarnyba pasinaudojo gausiu esamu formaliu ir neformaliu bendradarbiavimu ir tarptautiniais ryšiais su pavieniais asmenimis. Po to, norėdama nustatyti prioritetinius regionus ir organizacijas, kur EFSA svarbus glaudesnis bendradarbiavimas ir pareigų suluginimas, ji nustatė prioritetinius partnerius ir tikslines šalis ilgalaikiams santykiams vystyti. Šių santykių tikslas yra sustiprinti Tarnybos gebėjimą atlikti rizikos vertinimą, paremtą bendru rizikos supratimu, ir geriau informuoti apie riziką tarptautiniu mastu. EFSA svarbu stiprinti savo poziciją tarptautinėje arenoje dar ir todėl, kad su maistu susijusi rizika vis labiau apima visą pasaulį: tarptautinė maisto prekyba vis auga ir per pasaulinę maisto grandinę rizika gali lengvai kilti dėl produktų iš tolimų šalių.

Tarnyba remia tarptautinius duomenų ir rizikos vertinimų mainus. Tai prisideda prie metodikų kūrimo bei derinimo ir bendro svarbiausių principų supratimo skatinimo. EFSA siekia prisidėti prie geriausios tarptautinės praktikos ir tinkamai jas nukreipti – tai darant taip pat siekiama tapti pasaulyje pripažinta Europos notifikuojamą įstaiga, vertinančia su maisto grandine susijusią riziką.

Glaudesnių tarptautinių ryšių kūrimas

2009 m. EFSA parengė ir pradėjo diegti tarptautinę strategiją – kaip prioritetą nustatydama ES strategijos paramą – ir jau numatė naujas svarbiausias savo tarptautinės veiklos gaires. Svarbiausias iš šių laimėjimų buvo santykių su Japonijos rizikos vertintoja – Japonijos maisto saugos komisija (FSC) formalizavimas, gruodį pasirašius bendradarbiavimo memorandumą dėl

2009 m. sausio mėn. Kinijos delegacijos vizitas EFSA

duomenų, reikalingų dabartinei ir kylančiai rizikai vertinti, rinkimo ir dalijimosi jais. Panašiai EFSA įsipareigojo dirbti ir dalytis duomenimis su kompetentinga Naujosios Zelandijos tarnyba; panaši iniciatyva pradėta su Kanada ir Australija. Be to, EFSA suteikė mokslinę paramą Europos Komisijos delegacijai į *Codex Alimentarius* (jungtinė MŽŪO ir PSO organizacija, kuri rengia tarptautinius maisto standartus, rekomendacijas ir pan.) ir ypač prisidėjo prie ES pozicijos dėl raktopamino, gyvūnų pašaruose naudojamos augimą skatinančios medžiagos, suformulavimo.

2009 m. pradžioje EFSA aplankė Kinijos visuomenės sveikatos įstaigų delegacija. Kitas tarptautinis aukšto lygio vizitas į EFSA 2009 m. buvo PSO delegacijos vizitas. Jo metu PSO atstovai pristatė savo darbo programą maisto saugos srityje ir aptarė tokius mokslinius klausimus, kaip gyvūnų sveikata ir gerovė, pesticidai, zoonozės, mityba, maisto priedai, teršalai ir bendri rizikos vertinimo ir pranešimų apie riziką principai. Bendra visų tarptautinių vizitų tema buvo ateities bendradarbiavimo veiklos ir derinimo veiksmų numatymas. EFSA delegacijos aplankė ir tarptautinius partnerius, pavyzdžiui, 2009 m. liepą delegacija lankėsi JAV federalinėse institucijose.

Dar 2009 m. EFSA pradėjo seriją iniciatyvų pagal ES pasiruošimo įstoti į ES vertinimo programų kriterijus šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms: Turkijai, Kroatijai ir Buvusiajai Jugoslavijos Respublikai Makedonijai bei Albanijai, Bosnijai ir Hercegovinai, Kosovui, Juodkalnijai ir Serbijai. Šios programos tikslas – padėti nacionalinėms šių šalių maisto saugos tarnyboms vertinant ir informuojant apie riziką. Programa aktyviai siekiama padėti joms pasiruošti ateityje prisijungti prie EFSA tinklų; sukurti ryšių ir informacijos mainų sistemas; perduoti žinias apie sritis, už kurias atsako EFSA; ir paremti šalis, kai jos praneša apie riziką.

Tam EFSA organizuoja mokomuosius seminarus ir mokomąsias keliones ekspertams, paskirtiems atitinkamo programos koordinatoriaus kiekvienoje šalyje: 2009 m. surengti keturi seminarai. Šios programos kontekste šalys kandidatės arba potencialios šalys kandidatės taip pat kviečiamos dalyvauti EFSA susitikimuose su valstybėmis narėmis. Tai leidžia šioms šalims aktyviau įsitraukti į EFSA veiklą, ir taip palaikomos tarptautinio derinimo iniciatyvos. ■

5. KOMUNIKACIJA IR DIALOGAS

EFSA siekia didinti visuomenės pasitikėjimą ES maisto saugos sistema aktyviai bendradarbiaudama ir palaikydama dialogą su partneriais ir suinteresuotosiomis šalimis. Taip pat ji toliau įsipareigoja užtikrinti savo darbo skaidrumą, mokslinių darbų matomumą ir prieinamumą, informuodama ir skleisdama supratimą apie tai, kaip dirba EFSA.

EFSA siekia skatinti savo ir savo partnerių ES maisto saugos sistemoje ir už jos ribų pateikiamų pranešimų apie riziką nuoseklumą. Šalia pranešimų paprastumo ir prieinamumo išlaikymo ir tolesnio mokslinio darbo matomumo ir supratimo didinimo tai yra svarbiausias Tarnybos uždavinys. Kad geriau pasiektų nacionalinius skaitytojus jų kalbomis, 2009 m. EFSA taip pat pradėjo taikyti savo pranešimams kelių kalbų koncepciją, išleisdama pagrindinius leidinius ir strateginius dokumentus 23-omis oficialiosiomis ES kalbomis.

2009 m. Tarnyba pradėjo savo pagrindinės tikslinės skaitytojų auditorijos tyrimą, pripažindama poreikį nustatyti savo pranešimų įtaką ir bendras žinias apie EFSA. Taikydama kokybinį metodą, EFSA atliko sprendimų priėmėjų ir suinteresuotųjų šalių politikos, mokslo ir maisto grandinių

kontrolės apklausas nacionaliniu, Europos ir tarptautiniu lygmenimis. Šio darbo rezultatai bus naudingi Tarnybai peržiūrint savo pranešimų strategiją, inicijuotą 2009 m. Tai padės jai toliau tobulinti EFSA darbo vadovą, kuriame trumpai apibūdinama, kam EFSA nori atstovauti, ir kuriuo siekiama nustatyti vienodo pranešimų pateikimo principus, taip užtikrinant sistemingą ir nuoseklų Tarnybos įvaizdį.

2009 m. EFSA žymiai išplėtė savo veiklos sferą. Pavyzdžiui, gerokai išaugo EFSA svetainės naudojimas ir lankomumas, pritraukta daugiau nei 2,4 milijono interneto lankytojų, naujienlaiškio *Svarbiausi EFSA įvykiai* prenumeratorių skaičius padidėjo daugiau nei 20 %, sustiprinti ryšiai su žiniasklaida, tinkle pateikiamų naujienų padaugėjo beveik 30 % ir daugiau nei dvigubai padaugėjo leidinių.

*Už bendradarbiavimą atsakinga
Patariamojo susirinkimo ryšių darbo grupė*

Bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis pranešimų klausimu

Patariamojo susirinkimo ryšių darbo grupė (AFCWG) ir toliau yra pagrindinis įrankis stiprinant pranešimų veiklos nuoseklumą tarp nacionalinių tarnybų ir EFSA bei dalijantis ir skatinant geriausių praktiką. 2009 m. AFCWG parengė apibendrintą pranešimų apie riziką rekomendacijų planą, taip siekdama padėti išlaikyti pranešimų apie riziką nuoseklumą visoje ES. Planas bus baigtas įgyvendinti 2010-aisiais.

EFSA parėmė valstybes nares, organizuojančias jungtinius renginius, spausdindama tikslinius naujienlaiškius nacionalinėms suinteresuotosioms šalims ir skatindama glaudesnę bendradarbiavimą per AFCWG. 2009 m. bendrus renginius taip pat organizavo EFSA ir atitinkamos valstybių narių institucijos Austrijoje, Graikijoje ir Slovėnijoje. Šiuose renginiuose buvo aptariama daug EFSA nagrinėjamų klausimų, įskaitant maisto saugos stiprinimą, EFSA ir šalių narių bendradarbiavimą bei sąsajas tarp mokslo ir politikos maisto saugumo ir maistingumo klausimais.

Dialogas su suinteresuotosiomis šalimis

2009 m. EFSA pakartotinai patvirtino savo suinteresuotųjų šalių konsultacinę platformą, iš naujo priėmusi 24 ES masto organizacijas, jau metus dirbančias srityse, susijusiose su maisto grandine. Jų atstovai tris kartus per metus susitinka padėti EFSA plėtoti jos santykius ir politiką su suinteresuotosiomis šalimis. Platforma yra svarbus veiksnys, skatinantis dialogą su suinteresuotosiomis šalimis ir jų įsitraukimą ir palaikantis gerus santykius su suinteresuotosiomis šalimis.

Šis platformos atnaujinimas atspindi svarbų Tarnybos ryšių su suinteresuotosiomis šalimis konsolidavimą ir pabrėžia jos įsipareigojimą užtikrinti atvirą ir skaidrų tęstinį dialogą.

2009 m. EFSA organizavo tris plenarinius posėdžius (vietoj dviejų, surengtų ankstesniais metais). Šiuose posėdžiuose suinteresuotosios šalys aptarė horizontaliosios strategijos dokumentus ir pateikė patarimų ir komentarų dėl EFSA valdymo plano, jos metinės ataskaitos ir pranešimų strategijos. Svarbiausios EFSA procedūros taip pat buvo aptartos platformoje – pavyzdžiui, 2009 m. veikė EFSA požiūrio į visuomenės konsultavimo mokslinių darbų klausimais darbo grupė.

Be išaugusio skaičiaus plenarinių posėdžių, 2009 m. EFSA taip pat dažniau rengė platformos techninius susitikimus. Šie susitikimai daugiausia buvo skirti mokslinėms temoms, pavyzdžiui, gyvūnų gerovės, pesticidų, nanotechnologijų ir naujoviškų maisto produktų. Be to, Tarnyba taip pat puoselėja dvišalius ryšius su suinteresuotosiomis šalimis. 2009 m. EFSA priėmė savo būstinėje BEUC delegaciją, vadovaujamą naujojo prezidento. Tai leido EFSA paaiškinti, kaip Tarnybos darbas rizikos vertinimo srityje padeda saugoti vartotojus, ir aptarti darbą mokslinio bendradarbiavimo ir pranešimų srityse.

Kitas renginys su suinteresuotosiomis šalimis 2009 m. – susitikimas su aplinkos apsaugos NVO, kurį EFSA organizavo Parmoje. Jame stebėtojų teisėmis dalyvavo Europos Komisijos Sveikatos ir vartotojų generalinis direktoratas (DG SANCO) ir Aplinkos apsaugos generalinis direktoratas. Šis susitikimas suteikė Tarnybai galimybę pristatyti savo darbą GMO rizikos vertinimo srityje ir pasikeisti nuomonėmis su suinteresuotosiomis šalimis. Dėl to pagerėjo šalių argumentų ir GMO grupės ekspertų bei aplinkos apsaugos NVO narių nuomonių bendrasis supratimas. EFSA 2009 m. birželį taip pat susitiko su suinteresuotosiomis

šalimis ir valstybėmis narėmis aptarti EFSA darbo teiginių apie sveikumą srityje, paaiškinti, kaip ji vertina teiginius, ir pristatyti įvairius Tarnybos parengtus metodinius dokumentus.

Dalyvavimas moksliniame dialoge

Pagrindine EFSA vertybe išlieka profesionalumas mokslo srityje. Svarbus profesionalumo išlaikymo elementas yra dalyvavimas dialoge – klausantis, mokantis ir dalijantis informacija. Taip EFSA siekia geriau informuoti apie savo darbą. Pavyzdžiui, 2009 m. rugsėjį EFSA organizavo konferenciją, skirtą pristatyti savo darbui ir pasikeisti nuomonėmis apie GMO rizikos žmonių ir gyvūnų sveikatai bei aplinkai vertinimus. GMO yra geras pavyzdys, kur Tarnyba teikia pagrįstas mokslines rekomendacijas ir moksliskai pagrįstą informaciją, palengvina nuomonių mainus, skatina tarpusavio supratimą ir mokymąsi bei praneša apie savo rizikos vertinimo darbą atvirai ir skaidriai.

Pirmą kartą Europoje į šią dviejų dienų konferenciją Briuselyje sukviesti rizikos valdymo specialistai ir rizikos vertintojai iš valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių atstovai – įskaitant pramonės, vartotojų ir aplinkos apsaugos grupes – aptarti esamos padėties GMO rizikos vertinimo srityje ir ateities iššūkių. Europos Komisija pripažino šio renginio svarbą DG SANCO ir Aplinkos apsaugos generalinio direktorato generalinių direktorių perskaitytose renginio atidarymo ir pabaigos kalbose. Konferencijoje dalyvavo apie 150 dalyvių, ji įvertinta labai gerai.

Puikus 2009 m. EFSA organizuotų mokslinių renginių pavyzdys yra Mokslinis kolokviumas naujoviškų maisto produktų tema. Maždaug du kartus per metus EFSA organizuoja tokias technines konferencijas, kuriose mokslininkai turi galimybę pasikeisti nuomonėmis, puoselėti ir skatinti naujas idėjas. Renginio metu reglamentas dėl naujoviškų maisto produktų buvo pakeistas nauju

reglamentu, numatančiu EFSA centralizuotą rizikos vertinimą, todėl Tarnyba surengė kolokviumą, siekdama aptarti mokslinę informaciją ir reikalavimus duomenims, reikalingiems teikiant paraiškas dėl naujoviškų maisto produktų ir naujoviškų maisto sudedamųjų dalių leidimo Europos Sąjungoje. Tai leido EFSA ankstyvaisiais etapais gauti rezultatų iš visų suinteresuotųjų šalių, kurie bus naudojami rengiant metodinį dokumentą apie naujoviškų maisto produktų rizikos vertinimą. Jo projektas bus pateiktas 2010 metais. Kolokviume dalyvavo apie 100 tarptautinių saugos vertinimo ir reguliavimo reikalų ekspertų, maisto produktų gamintojų ir kitų su naujoviškais maisto produktais susijusių asmenų iš 25 ES ir užjūrio šalių.

The EFSA Journal: Science at your fingertips

Three reasons to subscribe to the European Food Safety Authority's online scientific journal.

1. Easy access to EFSA science, past and present
2. Available free of charge
3. Comprehensive advice from field to plate:

Mokslinės bendruomenės informavimas

EFSA mokslinė veikla 2009 m. išsiplėtė ir apėmė naują interneto sritį Tarnybos bendroje svetainėje, skirtoje leidiniui *EFSA Journal*. Šios *EFSA Journal* plėtos tikslas buvo padidinti Tarnybos mokslinio darbo tarptautinį matomumą ir pripažinti mokslo ekspertų darbą jų grupėse ar darbo grupėse.

Atnaujintoje *EFSA Journal* svetainėje dabar skaitytojams lengviau naršyti ir ieškoti EFSA mokslinių darbų. Skaitytojai taip pat gali lengvai prenumeruoti vėliausius leidinio numerius ir be vargo peržiūrėti straipsnius naudodamiesi integruotų tinklo naujienų paslaugomis, pavyzdžiui, RSS. Be to, *EFSA Journal* leidinys siekia atitikti mokslinių publikacijų standartus ir EFSA darbui svarbių bibliografinių duomenų bazių reikalavimus. Bais kurti *EFSA Journal* internetinę erdvę, EFSA pagal bibliografinės duomenų bazes sudarys *EFSA Journal* straipsnių rodyklę, kuri, savo ruožtu, irgi didins Tarnybos darbo matomumą.

Stipri partnerystė su ES institucijomis

ES sveikatos komisarės Androullos Vassiliou vizitas EFSA 2009 m. spalį buvo vienas iš svarbiausių stiprios besivystančios Tarnybos ir institucijų partnerystės pavyzdžių. Kreipdamasi į darbuotojus, komisarė Vassiliou pavadino EFSA pagrįstas mokslines rekomendacijas pagrindu, padedančią ES sprendimų priėmėjams sukurti vieną iš aukščiausio lygio pasaulyje maisto saugos reguliavimo struktūrų. Komisarė pabrėžė patobulintą Tarnybos ir Komisijos glaudžių darbo santykių planavimą ir prioritetų numatymą, pavyzdžiui, susitarimą dėl gairių paraiškų srityse.

Komisijos dviejų dienų darbotvarkė apėmė keletą posėdžių, skirtų aptarti naujausią EFSA veiklą klonavimo, nanotechnologijų, GMO ir mitybos srityse, ir posėdį dabartinės ir ateities informacijos rinkimo veiklos tema. Vertindama esamą Tarnybos ir Komisijos partnerystės sistemą, komisarė pabrėžė dar glaudesnio bendradarbiavimo tarp EFSA ir kitų ins-

titucijų poreikį – ypač naujų technologijų ir GMO klausimais. Komisarė taip pat įvertino EFSA mokslinių konsultacijų kokybę, kuri palaiko ES įstatymus ir yra Tarnybos sėkmės pagrindas.

Spalį Briuselyje EFSA vykdomoji direktorė Catherine Geslain-Lanéelle kreipėsi į Europos Parlamento Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komitetą (ENVI). Vykdomoji direktorė pabrėžė konsultavimosi su Parlamentu dėl EFSA veiklos ir prioritetų svarbą.

Darbas kartu su kitomis ES agentūromis

Kitas svarbus EFSA veiklos aspektas 2009 m. buvo Tarnybos vaidmuo koordinuojant ES agentūrų tinklą. Šio tinklo tikslas – sukurti forumą diskusijoms ir agentūrų bendradarbiavimui institucijų lygmeniu. Tai leidžia agentūroms dalytis patirtimi, kurti geriausią bendrą praktiką, organizuoti jungtinius mokymus ir skatinti bendrą ES agentūrų įvaizdį ir matomumą.

Tarp ES institucijų sukurta darbo grupė, skirta perimti patirčiai iš ES reguliavimo agentūrų išdėstymo ir įvertinti, kaip agentūros galėtų geriausiai veikti Lisabonos sutarties sukurtame atnaujintos institucijų struktūros kontekste.

Kartu Europos Komisija pradėjo horizontalų agentūrų sistemos vertinimą. Tai buvo aptarta tinkle, pamažu pereinant prie diskusijų apie agentūrų ateitį, t. y. bendros agentūrų vizijos sukūrimo valdymą, efektyvumą, vadovavimą ir jų santykius ES sistemoje.

Pavyzdžiui, atsižvelgus į šį vertinimą parengtas pranešimų planas, skirtas pabrėžti bendram agentūrų vaidmeniui ir indėliui į bendrąją ES sistemą. Pavyzdžiui, parengta reklaminė agentūroms skirta brošiūra. Be to, 2009 m. spalio mėn. susitikime agentūrų vadovai pasirašė Vidaus audito paslaugų (IAS) chartiją, kuria formalizuojami santykiai tarp ES agentūrų ir IAS vidinio

audito veiklos srityje. Agentūrų vadovai taip pat pasirašė IAS tarpusavio lūkesčių raštą, kuriame išdėstomos IAS ir ES agentūrų darbo procedūros.

Vienas konkretus bendradarbiavimo tarp agentūrų pavyzdys yra ES agentūrų vadovų komunikacijos ir informacijos tinklas, kuriam EFSA taip pat pirmininkavo 2009-aisiais. Vienas iš svarbiausių šio tinklo 2009 m. įvykių – susitikimas su buvusia ES komunikacijos komisare Margot Wallström agentūrų darbo komunikacijos srityje klausimu. Be to, Tarnyba parengė ir išplatino visų agentūrų internetinių darbuotojų sąrašą ir surengė jų apklausą, kurios tikslas – nustatyti bendras temas, kurias jie turi išmanyti. Remdamasi šia informacija, EFSA organizavo specialų mokomąjį seminarą ES agentūrų darbuotojams. Tai irgi suteikė galimybę jungtis į tinklus ir forumą profesionalioms diskusijoms ir mainams. Šiame seminare dalyvavo 57 dalyviai ir, sprendžiant iš atsiliepimų, jis buvo labai sėkmingas.

Glaudesnių ryšių su EFSA vietos bendruomene kūrimas

Vienas iš svarbiausių EFSA vietinės ir regioninės veiklos aspektų yra ryšiai su bendruomene, kurioje veikia Tarnyba ir gyvena jos darbuotojai. Svarbu, kad Parnos visuomenė ir vietos bei regionų sprendimų priėmėjai suprastų EFSA darbą. Dėl to kiekvienais metais EFSA bando pagerinti savo įvaizdį rengdama specialius renginius. 2009 m. bendradarbiaudama su regiono ir vietos valdžios institucijomis, Tarnyba organizavo „Festa dell’ Europa“, skirtą Šumano dienai paminėti. Ja buvo siekiama skatinti vietos gyventojų išmanymą apie EFSA ir skleisti informaciją apie Europos Parlamento rinkimus ir visą Europos projektą. ■

6. REAGAVIMAS, NAŠUMAS IR VEIKSMINGUMAS

Vis gausėjantys EFSA darbo rezultatai patvirtina Tarnybos pasiekimus veiksmingai kuriant savo valdymo sistemas ir infrastruktūras, optimaliai racionalizuojant procedūras, produktyviai paskirstant išteklius ir sėkmingai tvarkantis su apribojimais.

Kaip ir ankstesniais metais, 2009-aisiais Tarnyba taip pat įrodė, kad yra pajėgi greitai reaguoti į skubias maisto saugos grėsmes. Mokydamasi iš atitinkamų incidentų ir vykdydama krizių modeliavimo pratybas, EFSA išlieka pasiruošusi ir budri. EFSA veiklos našumą ir veiksmingumą įrodo ne tik jos veiksmai iškilus skubių problemų, bet ir nuolatiniai bei vis gausesni jos darbo rezultatai.

Krizės atveju...

Krizės imitavimas 2009 m., kurį sudarė dvejų atskiros pratybos, – sisteminio požiūrio būti pasiruošusiai skubiai reaguoti į maisto saugos grėsmes dalis. Pirmųjų pratybų tikslas buvo išbandyti EFSA vidaus procedūras, patobulinti jos gebėjimą greitai vertinti riziką ir paremti rekomendacijų skelbimą tinkamomis komunikacijos priemonėmis. Antrųjų pratybų metu išbandytas Tarnybos gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti su Europos Komisija ir valstybėmis narėmis susiklosčius nepaprastajai padėčiai.

Kartu šios dvejų pratybos apėmė visas operacijas ir visus veiksmus, kurių Tarnyba turi imtis – kuo skubiau ir užtikrindama aukščiausios kokybės rezultatus, kad sėkmingai susitvarkytų su krize. Pratybų metu taip pat praktiškai išbandytas EFSA

veiksmų nepaprastosios padėties atveju vadovas, kuris buvo atnaujintas 2009 m. pradžioje. Bendra pratybų iniciatyva Tarnybos darbuotojams buvo puiki proga išbandyti ir procedūras bei infrastruktūrą ir labiau pasitikėti savimi realios situacijos atveju.

Nuo teorijos prie praktikos

Be modeliuojamų krizių, EFSA susidūrė su realiomis situacijomis, ypač poreikiu pateikti skubias mokslines rekomendacijas dėl nikotino laukinių grybų sudėtyje ir pakavimo rašalo pusryčių dribsniuose.

2009 m. vasarį laboratorija Vokietijoje aptiko didelį kiekį 4-metilbenzofenono (medžiaga, naudojama spausdinimo rašaluose, skirtuose maisto pakuotėms) sausų pusryčių dribsniuose. Dėl to EFSA gavo Europos Komisijos prašymą skubiai pateikti savo rekomendaciją. Pirmame vertinime, remdamasi iš valstybių gautais duomenimis, ji padarė išvadą, kad trumpalaikis užterštų sausų pusryčių vartojimas nekelia pavojaus daugeliui žmonių, bet reikia daugiau duomenų išsamiam rizikos vertinimui atlikti, jei pasikartos maisto taršos 4-metilbenzofenonu atvejų. Po šio incidento EFSA toliau nagrinėjo šią problemą ir teikė

tolesnes rekomendacijas, papildančias anksčiau pateiktą skubią informaciją. Tarnyba taip pat įsteigė darbo grupę neplastikinėms su maistu besiliečiančioms medžiagoms nagrinėti ir sudarė mokslinės paramos ekspertų ryšių duomenų sąrašą.

Vokietijoje 2009 m. aptikta nikotino baravykų mėginiuose. Europos Komisija vėl kreipėsi į EFSA prašydama nuomonės, ar nikotinas kelia grėsmę maisto saugumui. Prašymas gautas balandžio 27 d., o pareiškimas turėjo būti pateiktas po dešimties dienų – gegužės 7 d. Tarnyba padarė išvadą, kad rasti likučiai tikrai kėlė pavojų vartotojų sveikatai. Remdamasi EFSA pareiškimu, Europos Komisija ir valstybės narės parengė gaires, užtikrinančias aukšto lygio vartotojų apsaugą ES. Sukurta stebėjimo programa ir nurodytos laikinos leistinų likučių šviežiuose ir džiovintuose grybuose vertės.

Abiem šiais skubiais atvejais Tarnyba galėjo greitai pateikti rekomendaciją ir išvengti nereikalingo visuomenės susirūpinimo.

Našumas ir veiksmingumas

EFSA mokslinių darbų apimtys 2009-aisiais toliau augo, mokslinės rekomendacijos prašymų, daugiausia iš Europos Komisijos, skaičius padidėjo nuo maždaug 285 2008 m. iki 317 2009 m. Atitinkamai išaugo ir mokslinių darbų skaičius: iš viso 636 darbai 2009 m., palyginti su 489 darbais 2008 m., ir tai sudaro 30 % daugiau darbų. Pastaraisiais metais darbo našumas ypač išaugo dėl padidėjusių išteklių skyriuose, dirbančiuose su paraiškėmis (ANS, CEF, FEEDAP, GMO, NDA ir PRAPeR skyriuose), – nuo 165 priimtų nuomonių 2008-aisiais iki 435 nuomonių 2009-aisiais. Be to, siekiant paremti grupes ir dar labiau padidinti jų produktyvumą sutartimis ir subsidijomis (taip pat žr. p. 12), daugiau veiklos patikėta išorės rangovams ir padaugėjo išorės ekspertų, padedančių darbo grupėms. Be to, Tarnyba toliau skleidė informaciją apie EFSA mokslinį darbą aktyviai bendradarbiaudama su žiniasklaida: 2009 m. 34 % EFSA nuomonių pristatyta žiniasklaidoje, leidiniuose visomis ES kalbomis, 19-oje renginių visoje Europoje ir nuolat tobulinant EFSA svetainę, siekiant skatinti prieigą prie jos ir naudoti ją.

III. 2010 M. PLANAVIMAS

2009 m. Europos maisto saugos tarnyba (EFSA) toliau aktyviai dalyvavo ES maisto saugos sistemoje ir buvo labai pastebima tarptautiniu mastu. 2010-aisiais EFSA, naudodamasi šiais pasiekimais, siekia toliau tęsti veiklą stiprindama rizikos vertinimo galimybes Europoje, didindama pranešimų efektyvumą ir konsoliduodama savo patrauklumą darbuotojams ir ekspertams.

Per 2010 m. EFSA darbo krūvis vis didės, ypač leidimų išdavimo srityje. Kadangi Tarnyba tęsia savo darbų krūvio racionalizavimą, numatoma, kad EFSA produktyvumas sieks apie 900 mokslinių darbų. Rizikos vertinimo gebėjimo Europoje skatinimas reiškia EFSA darbo programų dalijimąsi su nacionalinėmis agentūromis ankstyvuojų etapu, siekiant palengvinti jų vidutinės trukmės planavimą ir prioritetų nustatymą kartu su Komisija.

Kitas svarbus Tarnybos projektas 2010 m. yra tęsti informacijos rinkimo veiklos ES mastu plėtrą. Bus siekiama ir toliau gerinti duomenų visose valstybėse narėse sistemingumą, kad duomenis būtų galima palyginti. To pavyzdys yra vadinamasis ES valgiaraščio projektas „Kas Europos valgiaraštyje?“, kurį įgyvendinant siekiama suderinti renkamus duomenis apie maisto vartojimą Europoje.

Planuodama visą šį darbą, EFSA 2010 m. išleis savo pirmąją mokslinę strategiją.

Tarnyba toliau glaudžiai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, suinteresuotosiomis šalimis ir kitais maisto grandinės dalyviais, kad užtikrintų, jog vartotojų apsauga ir sveikatos politika būtų pagrįstos tvirtais moksliniais įrodymais ir EFSA išliktų įtakingiausia, kuriant rizikos vertinimo metodikas Europoje ir už jos ribų. EFSA toliau taikys savo strateginį požiūrį į tarptautinę veiklą.

Paskyrus naujos sudėties Europos Komisiją ir Europos Parlamentą, EFSA ketina palaikyti su ES institucijomis dar glaudesnius ryšius. Pagrindinis Tarnybos tikslas lieka pasitikėjimo EFSA ir ES maisto saugos sistema stiprinimas, efektyviai pranešant apie riziką ir palaikant dialogą su partneriais ir suinteresuotosiomis šalimis.

EFSA taip pat peržiūrės savo komunikacijų strategiją, pirmą kartą priimtą 2006 m., kad atsižvelgtų į komunikacijų srityje įvykusius pokyčius bei organizacijos augimą ir plėtrą. Bendras požiūris – tęsti glaudžius darbo santykius su nacionalinėmis maisto saugos agentūromis ir suinteresuotųjų šalių tinklais toliau paprastinant savo komunikaciją ir plečiant

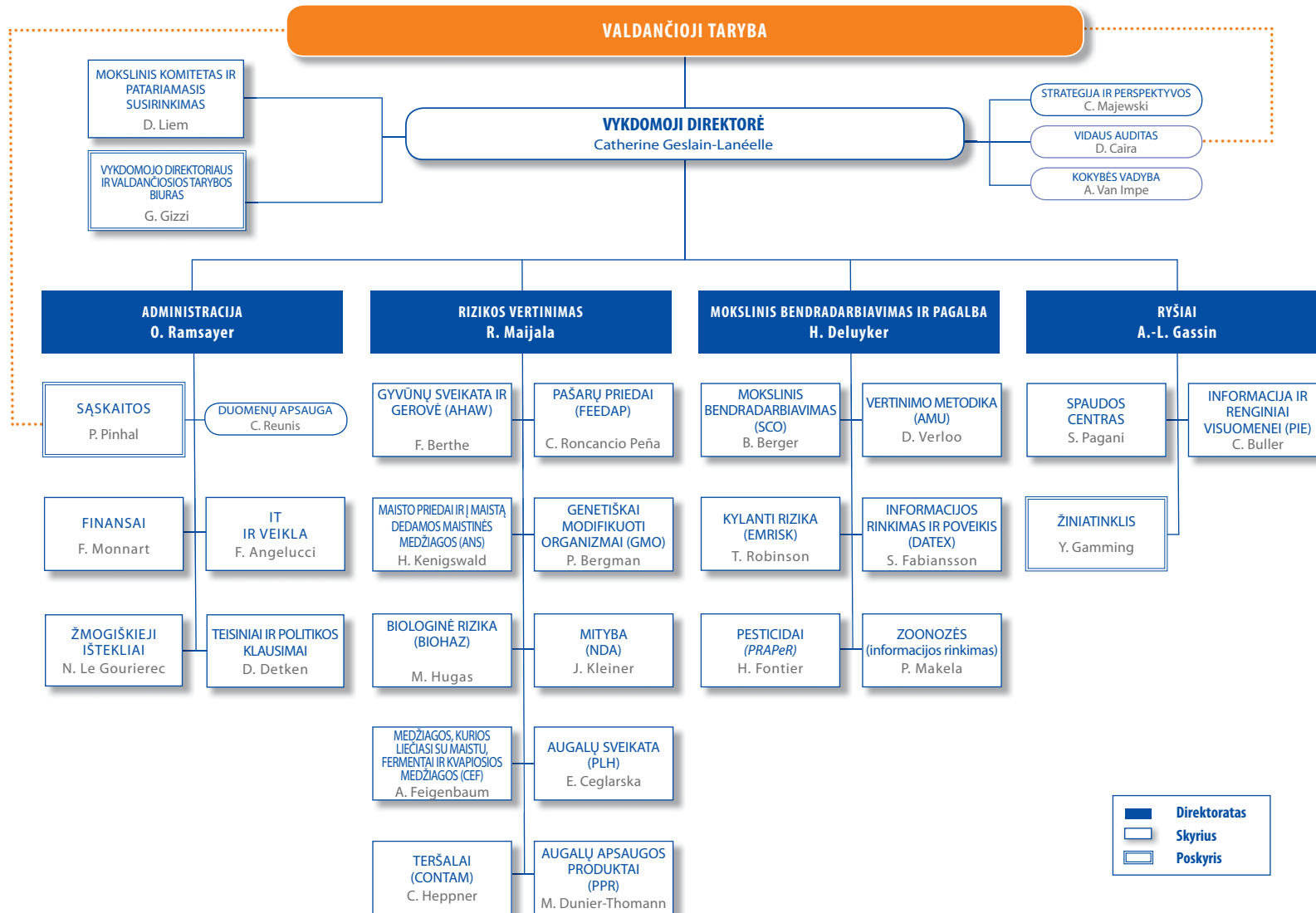
visuomeninę įtaką. Atnaujinta komunikacijų strategija bus pateikta aptarti visuomenei ir turi būti pateikta Valdančiajai tarybai patvirtinti iki 2010 m. pabaigos.

2010 m. EFSA taip pat toliau stiprins santykius su suinteresuotosiomis šalimis. Tam ji sukurs kintamą darbo planą, kuris bus nuolat atnaujinamas. Šis planas leis stebėti visas veiklas ir renginius, organizuojamus suinteresuotųjų šalių ir tokioms šalims. Pavyzdžiai: dar daugiau techninių susitikimų su suinteresuotosiomis šalimis 2010 m.; nauja darbo grupė, kurios uždavinys – siūlyti būdus, kaip toliau paremti ir įtraukti suinteresuotąsias šalis į EFSA veiklą, be dalyvavimo visuomenės aptarimuose ir EFSA moksliniuose renginiuose; ir konsultacinių grupių sudarymas.

Apibendrinant pasakytina, kad EFSA toliau tęs pastaraisiais metais nustatytą kryptį veiklą, kad ir toliau sėkmingai susitvarkytų su vis didėjančiu darbo krūviu, toliau bendradarbiaudama su partneriais ir suinteresuotosiomis šalimis nacionaliniu, Europos ir tarptautiniu lygmenimis. Tai garantuos, kad EFSA bus pasirėngusi ir pajėgi atlikti savo vaidmenį užtikrinant maisto saugą ir visuomenės sveikatą Europoje. ■

I PRIEDAS. ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

II PRIEDAS. SANTRUMPŲ ŽODYNAS

II PRIEDAS. SANTRUMPŲ ŽODYNAS

ADI	Leistina paros norma		
AFCWG	Patariamojo susirinkimo ryšių darbo grupė		
AHAW	Gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslinė grupė (skyrius)		
AMR	Atsparumas mikrobams		
AMU	Vertinimo metodikos skyrius		
ANS	Maisto priedų ir į maistą dedamų maistinių medžiagų mokslinė grupė (skyrius)		
BIOHAZ	Biologinės rizikos mokslinė grupė (skyrius)		
BPA	Bisfenolis A		
BSE	Galvijų spongiforminė encefalopatija		
CEF	Medžiagų, kurios liečiasi su maistu, fermentų, kvapiųjų medžiagų ir perdirbimo priemonių mokslinė grupė (skyrius)		
CONTAM	Teršalų maisto grandinėje mokslinė grupė (skyrius)		
DATEX	Informacijos rinkimo ir poveikio skyrius		
DG	Generalinis direktoratas (Europos Komisija)		
DG SANCO	Sveikatos ir vartotojų apsaugos generalinis direktoratas		
DRV	Mitybos orientacinė vertė		
EK	Europos Komisija		
ECDC	Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras		
ECHA	Europos cheminių medžiagų agentūra		
EFSA	Europos maisto saugos tarnyba		
EMA	Europos vaistų agentūra		
EMRISK	Kylančios rizikos skyrius		
ENVI	Europos Parlamento Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komitetas		
EP	Europos Parlamentas		
ESCO	EFSA mokslinis bendradarbiavimas		
ES	Europos Sąjunga		
MŽŪO	Jungtinių Tautų Maisto produktų ir žemės ūkio organizacija		
FEEDAP	Gyvūnų pašaruose naudojamų priedų ir produktų ar medžiagų mokslinė grupė (skyrius)		
GM	Genetiškai modifikuotas		
GMO	Genetiškai modifikuotas organizmas		
		HC	Kanados Sveikatos priežiūros tarnyba
		IAS	Vidaus audito paslaugos (Europos Komisija)
		INEX	EFSA vidaus ir išorės patikros sistema
		JAV	Jungtinės Amerikos Valstijos
		JK	Jungtinė Karalystė
		JRC	Jungtinis tyrimų centras
		LPN	Leistina paros norma
		MRL	Didžiausia likučių koncentracija
		MRSA	Meticilinui atsparios <i>Staphylococcus Aureus</i>
		NDA	Dietinių produktų, mitybos ir alergijos mokslinė grupė (skyrius)
		PLH	Augalų sveikatos mokslinė grupė (skyrius)
		PPR	Augalų apsaugos produktų ir jų likučių mokslinė grupė (skyrius)
		PRA	Kenkėjų rizikos analizė
		PRAPeR	Pesticidų rizikos vertinimo tarpusavio peržiūros skyrius
		PSO	Pasaulio sveikatos organizacija
		RA	Rizikos vertinimo direktoratas
		RASFF	Skubaus įspėjimo apie maisto ir pašarų keliamą pavojų sistema (Europos Sąjunga)
		SC	Mokslinis komitetas
		SCA	Mokslinio bendradarbiavimo ir pagalbos direktoratas
		SCENIHR	Europos Komisijos Atsirandančių ir naujai nustatomų sveikatos pavojų mokslinis komitetas
		SCO	Mokslinio bendradarbiavimo skyrius
		TSE	Užkrečiamoji spongiforminė encefalopatija

III PRIEDAS. 2009 M. EFSA NUOMONĖS IR MOKSLINIAI DOKUMENTAI

2009 m. EFSA moksliniai darbai

Grupė / padalinys	Mokslinio komiteto / grupių nuomonių prašymas	Bendrosios Mokslinio komiteto / grupių nuomonės	Mokslinio komiteto / grupių pareiškimai	Mokslinio komiteto / grupių rekomendacijos	EFSA pareiškimai	EFSA rekomendacijos	Pesticidų tarpusavio sąveikos peržiūros išvados	Pagrįstos nuomonės	EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	Nepriklausomos ataskaitos*
Mokslinis komitetas (SC)	-	2	-	3	1	-	-	-	7	-
Gyvūnų sveikata ir gerovė (AHAW)	-	15	1	1	-	-	-	-	2	7
Maisto priedai ir į maistą dedamos maistinės medžiagos (ANS)	33	2	37	1	-	-	-	-	-	-
Biologinė rizika (BIOHAZ)	2	16	2	-	2	-	-	-	-	-
Medžiagos, kurios liečiasi su maistu, fermentai ir kvapiosios medžiagos (CEF)	78	3	-	2	1	-	-	-	2	-
Teršalai (CONTAM)	-	12	2	-	1	-	-	-	-	2
Pašarų priedai (FEEDAP)	36	3	-	1	-	1	-	-	-	1
Genetiškai modifikuoti organizmai (GMO)	17	9	1	-	1	-	-	-	16	-
Mityba (NDA)	165	9	-	-	1	2	-	-	-	-
Augalų sveikata (PLH)	-	2	1	1	-	-	-	-	-	10
Augalų apsaugos produktai (PPR)	-	8	-	-	-	1	-	-	5	1
Vertinimo metodika (AMU)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Informacijos rinkimas ir poveikis (DATEX)	-	-	-	-	-	1	-	-	4	2
Kylanti rizika (EMRISK)	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Pesticidai (PRAPeR)	-	-	-	-	1	-	28	76	1	-
Mokslinis bendradarbiavimas (SCO)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
ZOONOZĖS (informacijos rinkimas)	-	-	-	-	-	-	-	-	14	5
Iš viso:	331	81	44	9	8	5	28	76	54	33
Visi EFSA moksliniai darbai					636					

* Aiškiai ESFA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

Mokslinis komitetas

Pagrindinė Mokslinio komiteto užduotis – rengti nauju suderintu požiūriu pagrįstus mokslinius patarimus dėl maisto ir pašarų rizikos vertinimo. Be to, jis teikia strategines konsultacijas EFSA vykdomajai direktorei.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
Mokslinio komiteto bendrosios nuomonės	2
Mokslinio komiteto rekomendacijos	3
EFSA pareiškimai	1
EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	7

Mokslinio komiteto prašyta patarimo dėl gyvūnų klonavimo pasekmių ir ypač toliau teikti duomenis apie rekomendacijas, įtrauktas į 2008 m. publikaciją apie gyvūnų klonavimą. EFSA pareiškimas publikuotas 2009 m. birželio mėnesį. Mokslinio komiteto taip pat prašyta parengti metodinį dokumentą vertinti nanomokslo ir nanotechnologijų taikymo maiste ir pašaruose saugumą. Dirbti pradėta pateikiant praktines rekomendacijas, kaip vertinti su maistu susijusių nanotechnologijų riziką remiantis dabartinėmis žiniomis. Rekomendacijos bus baigtos iki 2010 m. vasaros. Tiek GMO, tiek BIOHAZ grupės, remiamos Mokslinio komiteto šiuo klausimu dirbusios jungtinės grupės pirmininko, atkreipė dėmesį į atsparumo

bakterijoms metodus ir kompleksinę EFSA veiklą. Mokslinis komitetas priėmė dokumentą, skirtą padėti užtikrinti EFSA paruoštų mokslinių darbų skaidrumą. Šiame dokumente nagrinėjami bendri duomenų šaltinių nustatymo, duomenų įtraukimo ar pašalinimo kriterijų, duomenų konfidencialumo, prielaidų darymo ir abejonių principai.

Mokslinis komitetas ir jo darbo grupės prisidėjo prie naujų suderintų maisto ir pašarų saugumo rizikos vertinimo metodų ir technologijų sukūrimo, skatinimo ir taikymo. Po viešų konsultacijų priimtas rizikos vertinimo skaidrumo metodinis dokumentas. Parengtas ir kitas metodinis dokumentas, susijęs su ribinės dozės metodo (BMD) naudojimu vertinant riziką; kad EFSA pasisemtų daugiau patirties šioje srityje ir galėtų užtikrinti suderinto metodo įgyvendinimą grupėse, 2010 m. bus organizuojamas seminaras. Taip pat publikuota nuomonė apie bandymų su gyvūnais, vertinant maisto ir pašarų riziką, metodo pakeitimą, sušvelninimą ir patobulinimą. Baigtos rengti augalinių medžiagų ir augalinių preparatų saugos vertinimo rekomendacijos, pasirinktais atve-

jais buvo atsižvelgiama į ESCO (EFSA mokslinio bendradarbio) darbo grupės pateiktas rekomendacijas. 2009 m. surengtas seminaras, kuriame EFSA atliktas darbas pristatytas tarpininkams ir šalims narėms ir aptarti įmanomi tolesni veiksmai šiuo klausimu. EFSA savo darbuose vertindama riziką vis plačiau taiko „toksikologinės ribos“ sąvoką. Maisto produktų rizikos ir naudos vertinimas bus baigtas 2010 m. po viešų konsultacijų. Sudaryta nauja darbo grupė pateikti komentarus ir rekomendacijas dėl genotoksiškumo testavimo strategijų EFSA veiklos srityse.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Gyvūnų sveikata ir gerovė

Gyvūnų sveikatos ir gerovės mokslinė grupė (angl. *Animal Health and Welfare*, toliau – AHAW grupė) teikia nepriklausomas mokslines konsultacijas visais gyvūnų ligų ir gyvūnų gerovės klausimais. Jos darbas glaudžiai susijęs su gyvūnų, tarp jų ir žuvų, maistu.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
Bendrosios nuomonės	15
AHAW grupės rekomendacijos	1
Pareiškimai	1
EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	2
Nepriklausomos ataskaitos*	7

* Aiškiai ESFA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

AHAW grupė parengė 13 mokslinių nuomonių gyvūnų gerovės klausimais, apimančiais karvių gerovę, tam tikrų rūšių žuvų svaiginimą ir žudymą, bendrus požiūrius į žuvų gerovę ir žuvies jautrumo sąvoką. Be to, priimtas pranešimas dėl fermose auginamų žuvų gerovės tyrimo poreikio. Taip pat priimtos mokslinės nuomonės dėl kiaulių ir epizootinių hemoraginių ligų *Brucella suis*. Mokslinė vidaus ataskaita dėl naujojo pandemio gripo (H1N1) parengta kaip paruošiamosios gairės bendradarbiauti su keletu kitų skyrių. Pagal 36 straipsnį užbaigtos tuberkuliozės ES laukinėje gamtoje, Krymo-Kongo

hemoraginės karštinės, epizootinės hemoraginės ligos, virusinės hemoraginės karštinės, *Bonamia spp.* ir rizikos gyvūnų gerovei dėl transporto nepriklausomo vertinimo rekomendacijų ataskaitos. Pagal 36 straipsnį atitinkamai pateikti du atsakymai dėl gyvūnų gerovės rizikos vertinimo rekomendacijų (laikymo ir vadovavimo) ir gyvūnų rūšių genetinės atrankos įtakos gyvūnų sveikatai ir gerovei. Su suinteresuotomis šalimis (NVO, pramonės, ūkininkų asociacijomis ir valstybių narių ekspertais) surengtas techninis susitikimas genetinės atrankos veisiant broilerius tema, jame aptarti duomenų šaltiniai, jų prieinamumas ir rizikos vertinimo metodai, kad būtų toliau nagrinėjami sveikatos ir broilerių genetinės atrankos gerovės aspektai. Be to, gavus šiuos įgaliojimus pakviesta viešai dalytis informacija.

Priimtas gerosios praktikos atliekant mokslinį gyvūnų sveikatos vertinimą modeliavimo būdu metodinis dokumentas. Gegužės mėnesį surengtas specialus patariamojo forumo susitikimas gyvūnų sveikatos ir gerovės tema, kuriame aptartos bendrojo pobūdžio temos, be to, pasiūlyta dar kartą surengti

šį susitikimą siekiant užtikrinti glaudesnę bendradarbiavimą tarp valstybių narių ir EFSA. Pristatyta AHAW skyriaus atlikto organizavimo, metodų ir procedūrų, taikytų vertinant gyvūnų sveikatos ir gerovės riziką šalyse narėse, tyrimo rezultatų techninė ataskaita. Toliau bus dirbama vertinant metodologijų plėtotę, įskaitant 36 straipsnio projektą prekių importo rizikos tema.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Maisto papildai ir į maistą dedamos maistinės medžiagos

Maisto priedų ir į maistą dedamų maistinių medžiagų mokslinė grupė (angl. *Additives and Nutrient Sources Added to Food*, toliau – ANS grupė) sprendžia maisto priedų, maistinių medžiagų ir kitų į maistą dedamų medžiagų, išskyrus kvapiąsias medžiagas ir fermentus, naudojimo saugumo klausimus (norėdami daugiau sužinoti apie kvapiąsias medžiagas ir fermentus, žr. p. 46).

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
ANS grupės nuomonės prašymai	33
ANS grupės bendrosios nuomonės prašymai	2
ANS grupės pareiškimai	37
ANS grupės rekomendacijos	1

ANS grupė iš viso pateikė 72 mokslines nuomones ir pareiškimus, atitinkančius 157 prašymų aplankus. Kad būtų iki galo įvertintas į maistą dedamų maistinių medžiagų poveikis, priimtos 23 mokslinės nuomonės ir 36 moksliniai pareiškimai, atitinkantys 144 prašymų aplankus. Taip pat buvo toliau vertinama kitų maisto priedų keliama rizika (pvz., vertinami nauji maisto priedai, pakartotinai – maisto dažikliai). Šiais klausimais grupė parengė 12 mokslinių nuomonių (dešimt nuomonės prašymų ir dvi bendrąsias nuomones) ir vieną pareiškimą. 2009 m. gegužės mėnesį baigtos dvi 2008 m. inicijuotos sutartys, skirtos parengti išankstinio į maistą

dedamų maistinių medžiagų maisto papilduose vertinimo dokumentus. Pasirašytos keturios naujos sutartys, kuriomis sustiprinami esamų ir būsimų kartotinio maisto priedų vertinimo įgaliojimai. Siekiant aptarti bendradarbiavimą surengtas susirinkimas su Jungtinio MŽŪO ir PSO maisto priedų ekspertų komiteto (JECFA) sekretoriatu.

Kad būtų galima rinkti duomenis pakartotinai vertinti įvairius funkcinėms konservantų, antioksidantų, emulsiklių, stabilizatorių, stingdančių medžiagų ir vaško klasėms priklausančius maisto priedus, paskelbti trys viešieji kvietimai.

Kaip maisto priedų taikymo rekomendacijų rengimo pagrindą ateities darbams ANS grupė parengė maisto priedų taikymo duomenų reikalavimų formą. Gegužės mėnesį parengta pirkimo sutartis, siekiant gauti maisto priedų taikymo rekomendacijų komentarus ir toliau jas plėtoti. Suinteresuotosios šalys taip pat buvo konsultuojamos raštu. Planuojama rengti naujas maisto priedų taikymo rekomendacijas.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Biologinės rizikos, įskaitant užkrečiamąsias spongiformines encefalopatijas (TSE)

EFSA Biologinės rizikos mokslinė grupė (angl. *Panel on Biological Hazards*, toliau – BIOHAZ grupė) sprendžia biologinės rizikos, susijusios su maisto sauga, per maistą perduodamų ligų, užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų (TSE), maisto mikrobiologijos, maisto higienos ir susijusius atliekų tvarkymo klausimus.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
BIOHAZ grupės nuomonės prašymai	2
BIOHAZ grupės bendrosios nuomonės prašymai	16
BIOHAZ grupės pareiškimai	2
EFSA pareiškimai	2

Iš viso 2009 m. BIOHAZ grupė parengė 24 mokslines nuomones ir ataskaitas. Bendradarbiaujant su EMEA, ECDC ir SCENIHR, publikuota jungtinė AMR nuomonė, o bendradarbiaujant su ECDC ir EMEA – jungtinė mokslinė ataskaita dėl meticilinui atsparaus *Staphylococcus aureus* (MRSA). BIOHAZ taip pat parengė nuomonę dėl gyvūnų ir maisto MRSA ir drauge su GMO grupe paskelbė jungtinę nuomonę dėl AMR genų kaip rodiklių genetiškai modifikuotose (GM) augaluose. Kitos nuomonės apėmė: bakteriofagų naudojimą maisto gamyboje; karvių gervės maisto saugos aspektus, *Campylobacter*, ožkų atsparumą kempinligei (BSE); galvijų žarnyno kem-

pinligę (BSE), su kempinligės (BSE) stebėjimo režimu kai kuriose valstybėse narėse susijusią riziką žmonių ir gyvūnų sveikatai ir tris nuomones apie šalutinius gyvūninius produktus (ABP). Pirmasis išsamus pagal 36 straipsnį finansuojamas kiekybinis ES mikrobiologinis kiaulių *Salmonella* rizikos vertinimo modelis baigtas 2009 metais. Kartu su ekspertais ir suinteresuotomis šalimis surengtas seminaras, o 2010 m. BIOHAZ grupė pateiks savo ataskaita pagrįstą nuomonę. Taip pat surengti suinteresuotųjų šalių susitikimai su Europos galvijų ir mėsos prekybos sąjunga (UECBV) ir Europos riebalų perdirbėjų ir lydytojų asociacija (EFPPA). Baigtas anksčiau pradėtas *Sal-*

monella spp. poveikio broilerių skerdienai tyrimo projektas.

2009 m. birželio ir spalio mėnesiais atitinkamai vyko Mikrobiologinės rizikos vertinimo ir BSE-TSE tinklų susitikimai. Priimta nuomonė dėl saugos kvalifikuotos prezumpcijos (QPS) mikroorganizmų.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Su maistu besiliečiančios medžiagos, fermentai, kvapiosios medžiagos ir perdirbimo priemonės

Medžiagų, kurios liečiasi su maistu, fermentų, kvapniųjų medžiagų ir perdirbimo priemonių (angl. *Food Contact Materials, Enzymes, Flavourings and Processing Aids*, toliau – CEF grupė) grupė dirba sprendžiant klausimus, susijusius su medžiagomis, kurios liečiasi su maistu, fermentais, kvapniosiomis medžiagomis ir perdirbimo priemonėmis, taip pat klausimus, susijusius su šių procesų sauga.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
CEF grupės nuomonės prašymai	78
CEF grupės bendrosios nuomonės prašymai	3
CEF grupės rekomendacijos	2
EFSA pareiškimai	1
EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	2

Iš viso CEF grupė parengė 78 nuomones, iš kurių 38 apėmė 300 kvapniųjų medžiagų vartojimą, o 29 – gaminti su maistu besiliesiančias medžiagas naudojamų medžiagų vartojimą. Taip pat priimta 11 nuomonių dėl dūmų kvapiųjų medžiagų. EFSA pateikė skubų patarimą dėl galimos rizikos, susijusios su benzofenonu-4 ir hidroksibenzofenonu, susidarantiems iš su maistu besiliečiančių medžiagų. Iš viso surengti aštuoni susitikimai su suinteresuotomis šalimis (pramonės, vartotojų organizacijomis ir Komisija). Vykstantis 2 600 rinkos kvapiųjų medžiagų vertinimas atliekamas remiantis dviem sutartimis,

o dar dviem naujomis sutartimis bus naudojamosi atliekant paruošiamuosius darbus su maistu besiliečiančių medžiagų srityje.

CEF grupė priėmė rekomendacijas dėl veikliųjų ir naujųjų technologijų pakavimo medžiagų vertinimo ir maisto fermentų vertinimo. Rengiant tris metodinius dokumentus apie fermentus, veikliąsias ir naujųjų technologijų pakavimo bei kvapiąsias medžiagas buvo rengiamos viešos konsultacijos. Metodiniame fermentų vertinimo dokumente pateiktiems reikalavimams aptarti ir išaiškinti buvo

suorganizuoti aštuoni susitikimai. Taip pat priimtos nuomonės dėl saugumo koeficiento, taikomo vertinant dūmų kvapiąsias medžiagas ir šių medžiagų suvartojimą su maisto produktais. Baigtas išgauti tirpiklio dimetileterio vertinimas.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Teršalai maisto grandinėje

Teršalų maisto grandinėje mokslinė grupė (angl. *Contaminants in the Food Chain*, toliau – CONTAM grupė) yra atsakinga už klausimus apie teršalus maisto ir pašarų grandinėje ir tokias nepageidaujamas medžiagas, kaip toksinės medžiagos, mikotoksinai, ir neleistinų medžiagų likučius, kurių nenagrinėja kitos mokslinės grupės.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
CONTAM grupės bendrosios nuomonės	12
CONTAM grupės pareiškimai	2
EFSA pareiškimai	1
Nepriklausomos ataskaitos*	2

* Aiškiai ESFA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

CONTAM grupė parengė 14 mokslinių darbų (12 nuomonių ir du pareiškimus). Trys nuomonės pateiktos apie metalų, kaip antai kadmio, arseno ar urano, poveikį. Be to, baigtos rengti penkios nuomonės apie reglamentuotus kiaušinių vėžiagyvių toksinus. Grupė paskelbė pareiškimą, kuriame atkreipiamas dėmesys į apdirbimo kiaušinių vėžiagyvių toksinais poveikį, ir pareiškimą dėl ant medžių augančiuose riešutuose (išskyrus migdolus, lazdynų riešutus ir pistacijas) randamų aflatoksinų poveikį sveikatai. Baigtas į pašarus dedamų toksinių augalų medžiagų rizikos gyvūnų sveikatai vertinimas (pateiktos dvi

nuomonės). Paprašyta Komisijos, CONTAM grupė įvertino medžiagų, kurios gabenamos į ES šalis valgomų riebalų ir aliejų laivų kontaineriuose, kriterijus ir saugumą (pateiktos dvi nuomonės).

Be to, bendradarbiaudama su DATEX ir PRAPeR, CONTAM grupė pateikė greitą patarimą dėl nikotino laukiniuose grybuose, o tai leido Komisijai laiku imtis visuomenės sveikatos apsaugos priemonių. Pagal 36 straipsnio projektą sėkmingai išplėtotą trečiojoje šalyje naudojamų veterinarinių medicininių produktų duomenų bazę; išplėtojus duomenų bazę

paskatinamos iniciatyvos teikti prašymus dėl farmakologiškai aktyvių medžiagų likučių ribos gyvulinės kilmės maiste. Siekiant ateityje palengvinti rizikos vertinimus, pagal 36 straipsnio projektą parengtas papildomas dokumentas, kuriame apibendrinama su analize, aštuonių mikotoksinų paplitimu ir toksiškumu bei natūraliais augalų produktais susijusi informacija.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Gyvūnų pašaruose naudojami priedai ir produktai ar medžiagos

Gyvūnų pašaruose naudojamų priedų ir produktų ar medžiagų mokslinė grupė (angl. *Additives and Products or Substances Used in Animal Feed*, toliau – FEEDAP grupė) teikia nepriklausomas mokslines konsultacijas saugos ir (arba) gyvūnų maiste naudojamų priedų ir produktų ar medžiagų veiksmingumo klausimais.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
FEEDAP grupės nuomonės prašymai	36
FEEDAP grupės bendrosios nuomonės prašymai	3
FEEDAP grupės rekomendacijos	1
EFSA rekomendacijos	1
Nepriklausomos ataskaitos*	1

* Aiškiai ESFA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

Remdamasi Reglamentu (EB) Nr. 1831/2003, FEEDAP grupė parengė iš viso 36 nuomones, įskaitant 22 nuomones dėl naujų produktų ar leistinių produktų naudojimo pratęsimo. Grupė patenkino vieną prašymą atlikti pakartotinį vertinimą, tris susijusius prašymus dėl naujo vartojimo ir pakartotinio vertinimo, du prašymus dėl leistinių produktų leidimų sąlygų pakeitimų, vieną prašymą dėl skubaus leidimo ir septynis prašymus dėl papildomos informacijos, pateiktos pareiškėjų po negalutinių nuomonių. Kitos parengtos nuomonės: III dalis nuomonės dėl karotenoidų, susijusių su geltonai-

siais karotenoidais; nuomonė dėl raktopomino ir nuomonė dėl kobalto junginių kaip priedų naudojimo gyvūnų pašaruose. Su pramonės asociacijomis (pareiškėjais) vyko devyni techniniai posėdžiai, skirti su prašymais susijusiems klausimams aptarti. Kad būtų pasirengta pakartotiniam visų esamų pašarų priedų vertinimui remiantis Reglamentu (EB) Nr. 1831/2003 10 straipsniu, suorganizuoti penki susitikimai su šalimis narėmis, Komisija ir Bendrijos pavyzdinėmis laboratorijomis. Be to, 2009 m. atnaujintos administracinės rekomendacijos pareiškėjams dėl pašarų priedų leidimo prašymų pateikimo. Siekiant pagerinti į prašymus įtrauktų duomenų valdymą, paskirstymą, archyvimą ir vertinimą, bendradarbiaujant su elektroninių aplankų pateikimo sistemų peržiūrą atliekančiu EFSA IT operacijų (ITOP) skyriumi pradėta pirkimo procedūra. Serijai monografijų apie 27 elementų pėdsakų ir ultraelementų pėdsakų turinčių pašarų biologinį vaidmenį, turinį ir reikalavimus gyvūnų mitybai finansuoti suteikta subsidija pagal 36 straipsnį.

FEEDAP grupė baigė techninį metodinį dokumentą dėl juslinių priedų. Šiuo dokumentu užbaigiama prašymų metodinių dokumentų, skirtų paruošti ir pateikti prašymus, serija. Gauta nepriklausoma pagal 36 straipsnį parengto projekto ataskaita dėl mikotoksino nuodingas savybes pašalinančių medžiagų, naudojamas kaip pašarų priedus – šią ataskaitą FEEDAP grupė naudos rengdama metodinius dokumentus. Ataskaitai, skirtai surinkti ir susintetinti mokslinius duomenis ir informaciją apie mikroorganizmų ir fermentų, kurie, naudojami maiste ir pašaruose, gali sukelti kvėpavimo takų jautrumą, suteikta subsidija pagal 36 straipsnį. Tikimasi, kad išankstinio į gyvūnų maistą dedamo cinko ir vario pirkimo projekto poveikio gamtai vertinimo galutinė ataskaita bus baigta 2010 m. sausio mėnesį.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Genetiškai modifikuoti organizmai

Genetiškai modifikuotų organizmų mokslinė grupė (angl. *Genetically Modified Organisms*, toliau – GMO grupė) atlieka GM maisto ir pašarų paraiškų vertinimą, teikia mokslines konsultacijas rizikos valdytojui *ad hoc* prašymu ir nustato mokslinius klausimus, kuriems reikia skirti daugiau dėmesio.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
GMO grupės prašymo nuomonės	17
GMO grupės bendrosios nuomonės	9
Mokslinio komiteto (grupių) pareiškimai	1
EFSA pareiškimai	1
EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	16

GMO grupė parengė 17 mokslinių nuomonių, apimančių 21 prašymo aplanką. EFSA išleido 12 su prašymų aplankais („iš viso nuomonių“) susijusių techninių ataskaitų, kuriose be mokslinės nuomonės pateikiami šalių narių komentarai ir kiti reglamento nustatyti dokumentai. Iš viso 14-oje parengtų mokslinių nuomonių nagrinėti prašymai dėl GM augalų realizavimo rinkoje pagal Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003, o trys nuomonės parengtos kartu su FEEDAP grupe (pagal Reglamentą (EB) Nr. 1831/2003). Iš viso buvo priimtos aštuonios bendrosios nuomonės: trys dėl informacijos, pateiktos

paremiant šalių narių taikomas apsaugos sąlygas (2001/18/EB Direktyvos 23 straipsnis); dvi gavus prašymą iš Europos Komisijos dėl antibiotikams atsparių žymimų genų saugumo vertinimo; taip pat trys mokslinės konsultacijos, susijusios su prieš tai priimtomis nuomonėmis. 2009 m. EFSA surengė keturis susitikimus su šalių narių ekspertais: tris su pareiškėjais ir vieną su NVO prašymams aptarti.

GMO grupė parengė mokslines nuomones dėl statistinės analizės duomenų, surinktų santykiniam maisto saugos vertinimui, rekomendacijų ir GM augalų, skirtų ne mastui ir pašarams, rizikos vertinimo rekomendacijų. Abiem turėjo poveikį ir viešosios konsultacijos bei komentarai, kuriais remiantis jos buvo įregistruotos kaip priimtos. GMO grupė pateikė vieną metodinio dokumento projektą, gavusi su GM augalų ir GM mikroorganizmų alergeniškumu susijusių pareiškimų; 2009 m. gruodžio mėn. buvo pradėtas viešo konsultavimosi etapas, o galutinai priimti dokumentą planuojama 2010 metais. Plėtojant rekomendacijas, surengti susitikimai su šalių narių ekspertais (2), pareiškėjais (1) ir trečio-

siomis šalimis (2). Be to, 2009 m. rugsėjo mėn. Briuselyje vyko 150 pagrindinių veikėjų iš Europos ir už jos ribų subūrusi konferencija, kurioje pateikti GMO rizikos žmonių ir gyvūnų sveikatai bei aplinkai vertinimai. Siekiant paremti GMO grupės darbą plėtojant GM gyvūnų rizikos vertinimo rekomendacijas, pasirašyti trys projektai.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Dietiniai produktai, mityba ir alergijos (DNA)

Dietinių produktų, mitybos ir alergijos (angl. *Dietetic Products, Nutrition and Allergies*, toliau – NDA grupė) mokslinė grupė sprendžia klausimus, susijusius su žmonių mityba, dietiniais produktais ir alergija maistui. Ji taip pat konsultuoja susijusiais klausimais, pavyzdžiui, naujoviškų maisto produktų, mitybos rekomendacijų dėl maistingųjų medžiagų ir kaloringumo, ES reglamento dėl teiginių apie maistingumą ir sveikumą.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
NDA grupės nuomonės prašymai	165
NDA grupės bendrosios nuomonės	9
EFSA pareiškimai	1
EFSA rekomendacijos	2

2009 m. NDA grupė priėmė 174 nuomones, iš kurių dauguma (125) susijusios su 13(1) straipsnio funkciniais teiginiais, apimančiais 937 teiginius. Priimtos 24 nuomonės apie teiginius dėl vaikų ir rizikos sumažinimo ir 10 nuomonių apie naujai išvystytus moksliniais ir (arba) patentuotais duomenimis pagrįstų teiginius. Leidimo vartoti teiginius apie sveikumą procedūros kontekste NDA grupė taip pat priėmė dvi nuomones dėl teiginių apie riebiųjų rūgščių ir augalų sterolio bei stenolio sveikumą vartojimo. Naujoviškų maisto produktų saugos vertinimo srityje NDA grupė parengė penkias nuomones, atitinkančias penkis aplankus. Be to, grupė priėmė nuomones, nuo kokio amžiaus galima pra-

dėti maitinti kūdikius, ir dėl galimo leidimo nenurodyti iš miežių gaunamos beta amilazės. Norėdama pateikti Mitybos orientacines gaires, NDA pradėjo viešai konsultuotis, kad galėtų parengti nuomones apie riebalus ir angliavandenius, taip pat surengė eksperto susitikimą su šalimis narėmis aptarti šias nuomones drauge su ruošiamomis nuomonėmis dėl mitybos rekomendacijų, bendrųjų mitybos orientacinių verčių ir vandens orientacinių verčių gavimo ir taikymo principų. Buvo priimti peržiūrėti šių dokumentų, įtraukiančių gautus atsiliepimus, variantai. Taip pat priimtas patarimas žymėti orientacines pasirinktų maistingųjų elementų suvartojimo vertes. Remdamasi teiginių apie sveikumą taikymo patirtimi, EFSA pateikė pareiškėjams papildomų patarimų dažnai užduodamų klausimų (angl. FAQ) dokumento forma. Prieš užbaigiant FAQ projektą kaip EFSA techninę ataskaitą, buvo organizuojamos viešos konsultacijos ir projektas buvo aptariamas susirinkime su pareiškėjais. Tiek viešų konsultacijų, tiek susirinkimo komentarai publikuoti pateikiant jų apibendrinimą. Siekdama informuoti apie

13(1) straipsnio teiginius apie sveikumą, EFSA taip pat surengė susitikimą su šalimis narėmis ir Komisija, kuriame aptarė informacinio dokumento projekto reikšmę, o atnaujinta susitikimų medžiaga išleista kaip techninė EFSA ataskaita. Pradėtas rengti projektas dėl probiotikų apibūdinimo teiginių apie sveikumą vertinimo aspektu.

Atsižvelgiant į rengiamą naujoviškų maisto produktų reglamentą, suorganizuotas mokslinis kolokviumas siekiant gauti išankstinę suinteresuotųjų šalių nuomonę, kad būtų galima pateikti peržiūrėtas mokslines ir technines rekomendacijas dėl prašymo vartoti naujoviškus maisto produktus.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Augalų sveikata

EFSA Augalų sveikatos mokslinė grupė (angl. *Plant Health*, toliau – PLH grupė) teikia mokslines konsultacijas kenkėjų, galinčių pakenkti augalams, augalų produktams ar biologinei įvairovei, keliamos rizikos ES klausimais.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
PLH grupės bendrosios nuomonės	2
PLH grupės pareiškimai	1
PLH grupės rekomendacijos	1
Nepriklausomos ataskaitos*	10

* Aiškiai ESFA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

2009 m. PLH grupė parengė keturis darbus, įskaitant nuomones apie pasiūlytą metodo, kaip apdoroti pušinių stiebų nematodų *Bursaphelenchus xylophilus* užkrėstas medienos drožles, patikimumą ir efektyvumą ir Jungtinės Karalystės atliktą kenkėjo – keliaujančio pušinio verpiko *Thaumetopoea processionea* rizikos analizės vertinimą (PRA). Grupė taip pat pateikė skubų atsakymą į siūlymą apdoroti braškes šalčiu, kad iš JAV į ES plukdomose siuntose būtų sunaikintas *Bemisia tabaci*. Be to, išleistos rekomendacijos dėl trečiųjų šalių parengto kenkėjų rizikos fitosanitarinėms priemonėms vertinimo.

PLH grupė priėmė metodinį dokumentą, skirtą įvertinti trečiųjų šalių atliktą rizikos analizę, kad būtų galima patvirtinti fitosanitarines priemones pagal Tarybos direktyvą 2000/29/EB. Spalio mėnesį organizuotame susirinkime augalų sveikatos tema veikė antrasis specialus patariamasis forumas, o į darbo tvarkę įtraukti duomenų reikalavimų, kylančios rizikos ir kenkėjų stebėjimo klausimai. Bendradarbiavimo su JRC modeliuojant kenksmingų organizmų atsiradimo ir paplitimo numatymą rezultatas – sukurta kenkėjų klimatinio tinkamumo modeliavimo sistema „ClimPest“. Be to, baigtas pagal 36 straipsnį

vykdytas kenkėjų rizikos vertinimų duomenų šaltinio aprašo (PRASSIS) projektas ir pagal 36 straipsnį pasirašytas kvietimas teikti paraiškas palyginti įvairius kenkėjų rizikos analizių atvejus. 2009 m. pabaigoje sutartas ir pasirašytas atnaujintas bendras projektas su „Agricast“ ir JRC (Ispra). Grupė patvirtino metodinį dokumentą dėl suderintos kenksmingų organizmų rizikos augalams ir augalų produktams vertinimo struktūros, o viešų konsultacijų metu gauti komentarai įtraukti į šį dokumentą ir planuojami publikuoti 2010 metais.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Augalų apsaugos produktai ir jų likučiai

Augalų apsaugos produktų ir jų likučių mokslinė grupė (angl. *Plant Protection Products*, toliau – PPR grupė) teikia nepriklausomas mokslines konsultacijas dėl augalų apsaugos produktų (dažnai vadinamų pesticidais) ir jų likučių rizikos vertinimo, svarsto riziką jų naudotojams (darbininkams), pašaliniais asmenimis ir aplinkai.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
PPR grupės bendrosios nuomonės	8
EFSA rekomendacijos	1
EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	5
Nepriklausomos ataskaitos*	1

* Aiškiai EFSA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

PPR grupė parengė nuomonę dėl didėjančio triazoli-
nių fungicidų poveikio vertinimo ir šešias nuomones
dėl Direktyvos 91/414 EEB II ir III priedų naujinimo.
2010 m. pirmojoje pusėje numatoma skelbti nuo-
mones dėl apsaugos tikslo pasirinkimų ir ekologinių
regionų.

PPR grupė priėmė nuomonę dėl grunto sluoksnių
atodangos vertinimo – tai susiję su pesticidų išsilai-
kymo dirvožemyje metodiniu dokumentu, kuris šiuo

metu tobulinamas. Gruodžio mėnesį jungtinė darbo
grupė, apimanti šalių narių atstovus, Europos Komis-
siją ir EFSA, paskelbė paukščių ir žinduolių rizikos
vertinimo metodinį dokumentą.

Ataskaitos, pateiktos suteikus subsidijas pagal
36 straipsnį, buvo naudojamos 2010 m. numaty-
tiems atlikti metodinių dokumentų dėl apsaugotų
pasėlių sistemų išskiriamų medžiagų (pvz., šiltna-
miai) parengiamiesiems darbams, darbuotojams,
operatoriams, pašaliniais asmenimis ir gyventojams
keliamos rizikos vertinimui, taip pat nuomonei
dėl bendrojo aktyvių medžiagų vertinimo grupių
kūrimo dėl didėjančios rizikos vertinimo ir toksinės
pesticidų metabolitų svarbos parengti.

Atlikti absorbcijos per odą rekomendacijų paruo-
šiamuosius darbus pasirašyta paslaugų pirkimo
sutartis. Pasirašant sutartis su JRC, baigti metodiniai
dokumentai dėl toksiško apsunkinimo metabolitais

principų vertinimo, maisto produktuose esančių
pesticidų skilimų ir reakcijų produktų ir dėl užsilai-
kymo dirvožemyje (išleidžiami 2010 m. pradžioje).
PPR skyrius surengė du seminarus pesticidų klau-
simu: gegužės mėnesį JRC (Ispra) su 70 dalyvių ir
lapkričio mėnesį Parmoje su 60 dalyvių. 2010 m. bus
tęsiamas dviejų esamų metodinių ekotoksikologijos
dokumentų naujinimas.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Vertinimo metodika

Vertinimo metodikos skyrius (angl. *Assessment Methodology Unit*, toliau – AMU skyrius) teikia techninę paramą statistikos, modeliavimo, duomenų valdymo ir rizikos vertinimo srityse. Jis ypač prisideda prie naujų ir ištobulintų rizikos vertinimo metodų plėtojimo ir taikymo maisto ir pašarų saugumo srityse.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	1
Nepriklausomos ataskaitos*	2

* Aiškiai ESFA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

AMU moksliškai parėmė CONTAM, PLH, AHAW, BIOHAZ ir GMO grupių ir Mokslinio komiteto nuomones. Tai apėmė: pagalbą tvarkant BIOHAZ nuomonių duomenis, epidemiologinę ir statistinę BIOHAZ, CONTAM ir PLH analizę ir sistemines literatūros peržiūras pasitelkiant metaanalizes. Pastarojo darbo pavyzdys yra techninė ataskaita *Kadmio dozavimo poveikio metaanalizė dėl ribinės dozės vertinimo* (angl. *Meta-analysis of Dose-Effect Relationship of Cadmium for Benchmark Dose Evaluation*), kuri buvo įtraukta pateikiant CONTAM nuomonę apie kadmį.

Gruodžio mėnesį AMU taip pat parėmė nepriklausomų ekspertų grupę, išleido metodinį dokumentą, kaip atlikti sisteminę metodų taikymo maisto ir pašarų saugos vertinimui peržiūrą. Šį dokumentą patikrins EFSA

ekspertai ir personalas 2010 m. vasario mėn. seminaro metu. Nuo 2003 m. Europoje ir JAV gaunama ataskaitų apie didžiulį bičių mirtingumą aviluose. 2006 m. šiam reiškiniui, kuris pasižymi greitu suaugusių bičių populiacijos praradimu kolonijoje, apibūdinti pirmą kartą pavartotas terminas „kolonijų irimo sutrikimas“ (angl. *Colony Collapse Disorder*, CCD). Nors CCD priežasties nepavyko nustatyti, buvo pasiūlytos kelios antologijos. AMU, norėdama ištirti kitus įmanomus rizikos faktorius, pakvietė kompetentingas organizacijas vykdyti atvirą projektą pagal Reglamento (EB) Nr. 178/2002 36 straipsnį. Šio projekto rezultatai buvo publikuoti 2009 m. gruodžio mėnesį.

AMU taip pat paskelbė ataskaitą dėl kiekybinių modelių, apibūdinančių augalų kenkėjų paplitimą, atsiradimą ir vystymąsi Europos pasėliuose, įskaitant geografinius ir klimato duomenis ir (arba) augalų fenologiją, kaip pradinių veiksmų. Šio projekto, paremto 36 straipsniu, darbams taip pat priskiriamas struktūrinis, elektroninis pasirinktų ir išanalizuotų modelių aprašas, kuris pravers ateityje vykstantiems

modeliavimo darbams, skirtiems numatyti augalų kenkėjus.

Nors daug izoflavonų turintys maisto produktai laikomi sveikos mitybos dalimi, vis dėlto išlieka klausimų dėl jų įtakos sveikatai, mažinant ligų riziką ir gerinant gyvenimo kokybę. Pasikonsultavus su patariamuoju forumu paaiškėjo, kad ši tema domina kelias šalis nares. Todėl buvo prašoma, kad AMU sukurtų ESCO darbo grupę, kuri 2010 m. parengtų ataskaitą, kurioje būtų pateikiama su izoflavono vartojimu susijusių galimų pavojų ir naudos sveikatai apžvalga. Be to, AMU suteikė epidemiologinę ir modeliavimo pagalbą atliekant pradinius DATEX (β -kazomorfino-7) ir zoonozijų skyrių tyrimus, taip pat padėjo tvarkyti duomenis rengiant kasmetę ataskaitą dėl pesticidų likučių.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Duomenų rinkimas ir pateikimas

Duomenų rinkimo ir pateikimo skyrius (angl. *Data Collection and Exposure* – DATEX skyrius) renka, lygina ir analizuoja duomenis apie maisto suvartojimą ir chemines medžiagas maiste ir pašaruose, skirtus vertinti jų poveikiui Europos lygmeniu.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
EFSA rekomendacijos	1
EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	4
Nepriklausomos ataskaitos*	2

* Aiškiai EFSA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

Pagrindinis DATEX skyriaus sumanymas buvo suformuoti darbo grupę peržiūrėti turimus mokslinius įrodymus dėl galimų β-kazamorfino ir susijusių peptidų, o ypač β-kazamorfino-7 (BCM7), peptidų jungties, esančios pieno proteine β-kazeine, poveikio sveikatai. Atlikus kai kuriuos tyrimus paaiškėjo, kad BCM7 gali padidinti tam tikrų neužkrečiamų ligų, pavyzdžiui, autizmo, širdies ir kraujagyslių ligų ir pirminio cukrinio diabeto, riziką. EFSA ėmėsi šio darbo kaip dalies savo įprasto galimos kylančios rizikos, susijusios su maisto grandine, kontroliavimo ir vertinimo. Darbo grupė padarė išvadą, kad tarp BCM7, susijusių peptidų ar galimų jų proteinų pirmtakų suvartojimo su maistu ir neužkrečiamų ligų nėra priežastinio ryšio.

Išsami maisto suvartojimo Europoje duomenų bazė yra papildyta pačia tiksliausia kiekvienoje šalyje narėje vaikams ir suaugusiesiems taikoma informacija. Tikimasi, kad duomenų bazė pradės veikti nuo 2010 m. ir padės tiksliau apskaičiuoti maiste esančių naudingų ar žalingų medžiagų (priemonių) poveikį. Šiais metais buvo išleistos rekomendacijos toliau derinti maisto suvartojimo duomenis. EFSA bendromis jėgomis su šalimis narėmis žengė pagrindinį žingsnį link tolesnių Europos maisto saugos poveikio vertinimų. DATEX skyriaus koordinuojama darbo grupė sukūrė metodinio dokumento projektą, kaip geriausiai sutvarkyti kairėje pusėje cenzuruotus duomenis (duomenys, esantys žemiau nustatymo ribos). Skyrius ištyrė numatytąsias prielaidas, kurio-

mis remiantis vertinta rizika visoje EFSA, siekiant suderintą tokį prielaidų naudojimą visose disciplinose. Dokumentas bus išleistas 2010 metais.

Europos Komisijos prašymu DATEX skyrius išanalizavo šalių narių duomenis dėl akrilamido bei furano ir parengė dvi ataskaitas. Akrilamido ataskaitoje apžvelgta tirtų savanoriškų pramonės priemonių, skirtų akrilamido lygiams sumažinti, įtaka. Nors pastebėta mažesnio poveikio tendencija, vis dar neaišku, ar šios priemonės padarė norimą poveikį. Furano ataskaita buvo tarpinis žingsnelis link geresnio supratimo apie maiste esantį furaną ir buvo papildyta dviem projektais, subsidijuotais pagal 36 straipsnį, apimantį maisto ruošimo, kai susidaro

>>>

>>>

furanas, metodus ir furano poveikį, kai jo įkvepiama gaminant valgį. Gauti duomenys leis EFSA pateikti tvirtesnį skirtingų kelių, įskaitant įkvėpimą, poveikio vertinimą. Parengta ataskaita dėl dioksidų maiste ir pašaruose. Skyrius taip pat pirmą kartą padėjo Komisijai parengti statistinius metinės veterinarinės likučių ataskaitos duomenis.

DATEX skyrius prisidėjo prie kelių nuomonių, įvertindamas maiste esančių įvairių medžiagų, ypač teršalų, poveikį, rengimo. CONTAM grupė surinko informaciją apie jūrinius biotoksinus jūrų maiste ir palygino jų poveikio lygius su sveikumo rekomendacijų vertėmis. Kadangi turima mažai informacijos apie neorganinį arseną – pagrindinę toksinę sude-

damąją dalį, rinkti duomenis apie arseną pasirodė sudėtinga. Kad bendro arseno lygiai būtų susieti su neorganinio arseno kiekiais atitinkamose maisto grupėse, užrašyti literatūrine informacija pagrįsti algoritmai. Apskaičiuotas poveikis suaugusiesiems ir pirmą kartą buvo įmanoma pateikti detalius kelias šalis nares apimančius poveikio skaičiavimus skirtingoms vaikų amžiaus grupėms. CEF grupei padėta pasirinkti tinkamą kvapiųjų rūkymo medžiagų poveikio vertinimo metodą.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Kylanti rizika

Kylančios rizikos skyrius (angl. *Emerging Risks Unit*, toliau – EMRISK skyrius) atsakingas už informacijos ir duomenų kontrolės, rinkimo ir analizavimo procedūrų nustatymą tam, kad maisto ir pašarų saugos srityje būtų galima nustatyti kylančią riziką, siekiant užkirsti jai kelią.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	2
Nepriklausomos ataskaitos*	1

* Aiškiai EFSA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

Kylančios rizikos ESCO darbo grupė išleido techninę ataskaitą dėl kylančios rizikos, kuri drauge su anksčiau paskelbtomis Mokslinio komiteto ataskaitomis sudaro pirmosios 2010 m. numatytos EFSA metinės ataskaitos dėl kylančios rizikos pagrindą. Išleista techninė ataskaita, apibūdinanti tinklo stebėjimo sistemas kylančiai rizikai nustatyti. Ši ataskaita atspindi žinias klaidos stebėjimo įrankio *MedISys*, sukurto Jungtinių tyrimų centro, vertinimą, ir jo palyginimą su *ProMED-mail* naudingumo nustatant kylančią riziką požiūriu. Pasinaudojus užsakytu projektu sukurta iš augalų gaunamų biologiškai aktyvių junginių duomenų

bazė, paskelbtas kvietimas teikti paraiškas ir suteikta premija už mikotoksinų pasirodymo grūduose ES dėl klimato pokyčių modeliavimą, numatymą ir žymėjimą. EMRISK taip pat yra atsakinga už EFSA pasirošimo atsakyti į skubius klausimus koordinavimą. Tam buvo atnaujintos EFSA numatytos procedūros tvarkyti tokius skubius prašymus (nepaprastosios padėties vadovas), remiantis tvarkantis su skubiomis problemomis įgyta patirtimi ir vidinio mokymo pratybomis. Su valstybėmis narėmis ir DG SANCO organizuotos pratybos buvo koordinuojamos EMRISK siekiant imituoti komunikaciją „krizės“ situacijose.

Šios pratybos suplanuotos ir įvyko bendradarbiaujant su nepriklausomu konsultantu (finansuota pirkimo lėšomis) ir ekspertų darbo grupe.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Pesticidų rizikos vertinimo tarpusavio peržiūra

Pesticidų rizikos vertinimo tarpusavio peržiūros skyrius (angl. *Pesticide Risk Assessment Peer Review Unit*, toliau – *PRAPeR* skyrius) atsakingas už augalų apsaugos produktuose naudojamų veikliųjų medžiagų tarpusavio peržiūrą. Vertinimai, tarp jų tarpusavio peržiūros, siunčiami į Europos Komisiją, kad būtų nuspręsta, ar medžiagą reikia įtraukti į ES tikslų leistinų medžiagų, kurias galima naudoti produktams gaminti visoje Europoje, sąrašą. Skyrius taip pat užsiima maisto su pesticidų likučiais rizikos vartotojams vertinimu, o tai yra didžiausios likučių koncentracijos (MRL) nustatymo pagal ES įstatymus pagrindas. Be to, skyrius atsako už metinės ataskaitos dėl pesticidų likučių parengimą.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
EFSA pareiškimai	1
Pesticidų tarpusavio sąveikos peržiūros išvados	28
Pagrįstos nuomonės	76
EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	1

2008 m. rugsėjo 1 d. pradėjo galioti Reglamentas (EB) Nr. 396/2005. Dėl to *PRAPeR* skyrius buvo įtrauktas į didžiausios likučių koncentracijos (MRL) nustatymo ir koregavimo procedūras, kurias taikydamos valstybės narės siekė iš naujo nustatyti pesticidų naudojimą, ir į importo nuokrypių struktūros nustatymo veiklą (Reglamento (EB) Nr. 396/2005 10 straipsnis).

2009 m. Europos Komisija pateikė 101 prašymą dėl MRL, susijusių su maždaug 400 MRL pakeitimų. Atsakydama į šiuos prašymus, EFSA paskelbė 70 pagrįstų nuomonių (pagal 76 prašymus). Be to, EFSA pateikė tris pagrįstas nuomones dėl specialių Europos Komisijos prašymų dėl veikliųjų medžiagų, kurios galėtų kelti riziką vartotojų sveikatai. Pagal MRL peržiūros programą (Reglamento (EB) Nr. 396/2005 12 straipsnis) EFSA gavo iš valstybių narių bazinę informaciją apie 137 veikliąsias medžiagas, kurias ji dabar vertina. Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir Europos Komisija sukurtas pagrįstų nuomonių prioritetų nustatymo ir užbaigimo darbo planas. Dėl šių priežasčių nebuvo įmanoma užbaigti numatytą 12(1) ir 12(2) straipsniais pagrįstų nuomonių skaičių, apibrėžtą 2009 m. valdymo plane:

- pavėluotas valstybių narių dokumentų pristatymas;
- įprastoms MRL paraiškoms (Reglamento 396/2005 10 straipsnis) suteikta pirmenybė ir prioritetinis turimų *PRAPeR* skyriaus išteklių skyrimas šiai užduočiai;
- MRL paraiškų skaičius ir pagrįstų nuomonių, pateiktų EFSA patenkinant šias paraiškas (Reglamento (EB) Nr. 396/2005 10 straipsnis) skaičius buvo didesnis nei tikėtasi, o tai dar labiau apribojo paraiškoms pagal 12 straipsnį finansuoti turimus išteklius.

>>>

Pesticidų rizikos vertinimo tarpusavio peržiūra

>>>

PRAPeR skyrius atnaujino pesticidų toksikologinių orientacinių verčių duomenų bazę, atsižvelgdamas į naujas ar pakeistas vertes, nustatytas ES ar tarptautinių institucijų. Duomenų bazė susideda iš daugiau nei 1 100 leistinos paros normos (ADI) verčių ir 900 ūmios referencinės dozės (ARfD) verčių. Paskelbtas kvietimas teikti paraiškas siekiant išplėsti mokslinę duomenų bazę apie MRL, rekomenduojamas *Codex Alimentarius*. Ši informacija būtina atlikti visapusišką rizikos vertinimą pagal MRL peržiūros programos reikalavimus pagal 12 straipsnį ir pateikti rizikos valdytojams informaciją apie tai, ar *Codex Alimentarius* nustatytos MRL yra saugios Europos vartotojams. Bendradarbiaudamas su CONTAM, DATEX ir EMRISK skyriais, PRAPeR skyrius parengė pareiškimą, kuriame atsakyta į skubios mokslinės nuomonės apie laukiniuose grybuose esančio nikotino riziką visuomenės sveikatai prašymą.

2009-aisiais EFSA paskelbė pirmąją Metinę ataskaitą dėl pesticidų likučių 2007 m. Šioje atas-

kaitoje glaustai aprašoma maždaug 74 000 mėginių, 2007 m. tirtų valstybių narių, rezultatai siekiant užtikrinti teisės aktų nuostatų laikymąsi. Trumpai tariant, ataskaitoje nustatyta, kad 96 % tirtų mėginių atitiko leistinas didžiausias likučių koncentracijas (MRL), o 4 % viršijo jas, palyginti su 5 % 2006 m. Šie duomenys buvo naudojami įvertinti faktinį pesticidų likučių poveikį vartotojams per maistą; vertinimo rezultatai taip pat pateikti minėtoje ataskaitoje. Dėl dabartinio ataskaitų rengimo formato trūkumų EFSA sukūrė naują duomenų modelį stebėjimo veiklos rezultatams pateikti. Naujasis duomenų formatas išbandytas kontrolės projekte su 6 valstybėmis narėmis, kurios pateikė 2008 m. gautus stebėjimo rezultatus maždaug 6 milijonų pesticidų nustatymo 27 000 mėginių atvejais. Skyrius paskelbė kvietimą teikti paraiškas dėl mokslinės ir techninės pagalbos rengiant kitos metinės ataskaitos dėl pesticidų likučių projektą.

Pesticidų tarpusavio peržiūros veikla 2009 m. apėmė: naujas veikliąsias medžiagas; iš naujo įtraukti į Direktyvos 91/414/EEB I priedą pateiktas medžiagas po pradinio sprendimo jų neįtraukti; medžiagas, jau įtrauktas į I priedą, dėl kurių EFSA išvados turi būti pateiktos iki 2010 m. gruodžio 31 d. (vadinamasis žalias takas, t. y. medžiagos, kurios atitinka aiškių kenksmingo poveikio indikacijų nebuvimo kriterijus); ir medžiagas, kurių patvirtinimo duomenys pateikti po to, kai buvo įtrauktos. Su valstybių narių ekspertais surengta daug mokslinių susitikimų, susijusių su naujomis ir esamomis veikliosiomis medžiagomis bei mikroorganizmais, naudojamais kaip veikliosios medžiagos. EFSA gavo 50 iš naujo pateiktų veikliųjų medžiagų vertinimo ataskaitas ir šešių medžiagų I priedo atnaujinimui ir pradėjo konsultuotis su valstybėmis narėmis, pareiškėjais ir visa visuomene, kad pateiktų bendrus rezultatus Europos Komisijai. Dėl didžiosios dalies iš naujo pateiktų medžiagų konsultacijų laikotarpis tęsiasi

>>>

>>>

ir 2010-aisiais metais. EFSA taip pat gavo Europos Komisijos prašymą surengti tarpusavio peržiūrą su valstybių narių ekspertais ir pateikti išvadas dėl 20 iš naujo pateiktų medžiagų ir šešių priedui atnaujinti pateiktų medžiagų. Reaguodamas į ribotą laiką, susijusį su pateikimo iš naujo ir atnaujinimo programomis, PRAPeR skyrius labiau naudojo telekonferencijas, pavyzdžiui, organizavo 23 telekonferencijas su valstybių narių ekspertais. EFSA taip pat buvo pakviesta pateikti komentarus Europos Komisijai dėl 9 medžiagų, pateiktų valstybių narių, patvirtinimo duomenų vertinimo.

Iš viso 2009 m. PRAPeR skyrius pateikė išvadas dėl 28 medžiagų, įskaitant devynias naujas veikliąsias medžiagas, devynias iš naujo pateiktas medžiagas ir septynias esamas veikliąsias medžiagas, įtrauktas į I priedą, kurių tarpusavio peržiūra buvo atidėta. Šis skaičius mažesnis nei numatyta, nes: Komisija neprašė EFSA parengti išvadų apie patvirtinimo

duomenis projekto; buvo nenumatytų I priedo atnaujinimo ir pateikimo iš naujų programų atidėjimų; ir, susitarus su Komisija, daugelio vadinamųjų žalio tako medžiagų vertinimo pabaigos data perkelta į 2012 metus. Dėl to 2009 m. pradėtų viešų konsultacijų skaičius buvo mažesnis nei numatyta.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Mokslinis bendradarbiavimas

Mokslinio bendradarbiavimo skyriaus (angl. *Objective of the Scientific Cooperation*, toliau – SCO skyrius) tikslas – skatinti EFSA ir ES valstybių narių nacionalinių maisto saugos tarnybų mokslinį bendradarbiavimą ir mokslinės informacijos mainus.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
Nepriklausomos ataskaitos (*)	2

* Aiškiai EFSA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

Koordinatorių tinklas, pradėjęs veikti 2007 m., tęsė darbą remdamas Patariamojo forumo narius. Tam buvo pasirašytos keletu metų koordinatorių sutartys dėl esamo tinklo konsolidavimo su visomis 27 valstybėmis narėmis. 2009 m. rugsėjo mėnesį trys ES šalys kandidatės prisijungė prie koordinatorių tinklo. Daugelis koordinatorių, ypač Centrinės Europos šalyse, organizavo renginius, kad skleistų žinias apie valstybių narių ir EFSA darbą. SCO skyrius parengė 2009 m. koordinatorių veiklos ataskaitą. Koordinatorių tinklo prioritetai buvo informacijos apie mokymų veiklą ir projektus, pavyzdžiui, duomenų rinkimą ir tyrimų finansavimą, mainai.

Išplėstas 36 straipsnio organizacijų, remiančių EFSA, sąrašas dabar susideda iš 370 organizacijų, ir 2009 m. EFSA valdančioji taryba patvirtino 2010 m. darbo programą, kad užtikrintų ankstyvą įgyvendinimo pradžią. 2009 m. koordinatoriams buvo

surengti mokymai, kad jie galėtų suteikti paramą 36 straipsnio organizacijoms jų šalyse, ir kuriami IT įrankiai, siekiant patobulinti tinklų kūrimą. Parengta vertinimų ataskaita, paremta EFSA panaudojus subsidijas ir pirkimo schemas vykdoma tyrimų veikla. EFSA ekspertų duomenų bazė toliau didėjo ir dabar joje yra apie 2 000 ekspertų iš daugiau nei 60 šalių. Ji padidėjo dėl šiais metais valstybių narių ir tarptautinių organizacijų pradėtos bendradarbiavimo veiklos siekiant praplėsti šią duomenų bazę. 2009 m. išleistos penkios įprastos veiklos ataskaitos dėl ekspertų duomenų bazės projekto.

Darbą baigė ESCO Maisto, gausaus folio rūgšties, rizikos ir naudos analizės darbo grupė. Parengta jos ataskaita, į kurią įtraukti mokslinio renginio Upsaloje rezultatai, ir vykdomosios direktorės pateikta svarstyti Mokslinio komiteto NDA grupei. Informacijos mainų platforma (IEP) suteikia įrankį valstybėms narėms ir EFSA keistis informacija apie rizikos vertinimo veiklą, vykdomą valstybių narių organizacijų, su į EFSA panašiu pateikimu. Iki šios dienos IEP paskelbė per 400 mokslinių dokumentų. Be to, ji

teikia darbo planus ir kitą su šalimis susijusią informaciją. Pradėjus nuo balandžio mėn., vartotojams pateiktos devynios mėnesinės ataskaitos.

Gruodžio mėnesį pradėta naudoti nauja internetinė sritis – *EFSA Journal*, kad palengvintų šio leidinio įtraukimą į bibliografines duomenų bases. Tobulinant leidinį siekiama pateikti EFSA mokslinio darbo apžvalgą, kuris yra matomas ir svarbus mokslinėje bendruomenėje ir kartu atitinka geriausią akademinė leidinių praktiką. Ataskaita apie Kolokviumą Nr. 12 (*Campylobacter*) paskelbta kovą. Lapkričio 19 ir 20 d. EFSA 13-ajame baigiamajame moksliniame kolokviuje *Naujoviški maisto produktai* Amsterdame dalyvavo maždaug 100 mokslininkų ir suinteresuotųjų šalių iš 25 valstybių.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

Duomenų apie zoonozes rinkimas

Zoonozių skyrius analizuoja ir praneša duomenis apie zoonozes, antimikrobinį atsparumą, mikrobiologinius teršalus ir apsinuodijimus maistu. Duomenys pateikiami valstybių narių ir kitų šalių pagal Direktyvą 2003/99/EB.

2009 m. moksliniai darbai	Kiekis
EFSA mokslinės ar techninės ataskaitos	14
Nepriklausomos ataskaitos*	5

* Aiškiai ESFA nustatyta tvarka nepriklausomų šalių EFSA pateiktos ataskaitos

2009 m. buvo tęsiamas stebėjimo ir ataskaitų dėl zoonozių ES derinimas siekiant gerinti Bendrijos lygmeniu gautų ir analizuojamų duomenų kokybę. Kaip 36 straipsnio subsidijų projekto rezultatas paskelbtos keturios ES valstybių narių ataskaitos dėl gyvūnų zoonozinių parazitų (*Trichinella*, *Echinococcus*, *Cysticercus* and *Sarcocystis*) suderinto stebėjimo ir ataskaitų specifikacijų. Be to, skyrius koordinavo du kitus 36 straipsnio subsidijų projektus, skirtus suderinti gyvūnų pasiutligės ir Q karštinės stebėjimą ir ataskaitas ir zoonozinių elementų maiste tyrimo metodus valstybėse narėse. Be to, pats skyrius, remiamas grupių, turinčių užduotį rinkti zoonozių duomenis, ir nepriklausomų darbo grupių, parengė gyvūnų ir maisto dviejų zoonozinių patogenų – verotoksigenetinių *E.coli* ir *Yersinia enterocoli-*

tica – suderintų tyrimų specifikacijas. Šios specifikacijos skirtos padėti valstybėms narėms jų nacionalinėje stebėjimo veikloje, pabrėžiant gero tyrimų dizaino svarbą. Komisijos prašymu taip pat parengtos *Listeria monocytogenes*, svarbaus paruoštame maiste susidarančio patogeno, ES masto tyrimo, kuris bus atliekamas 2010 m., techninės specifikacijos.

Metinių valstybių narių ataskaitų dėl zoonozių ir trijų ES masto 2008 m. atliktų tyrimų duomenys buvo sėkmingai patikrinti naudojant naują SAS pagrindo duomenų valdymo sistemą su automatinio tikrinimo kriterijais. Specialios pastangos dėtos siekiant pagerinti metinių zoonozių ir tyrimų duomenų analizę IT ir metodikos aspektais. Tam sukurtos internetinės duomenų saugyklos ir GIS (geografinė informacija) sistemos, siekiant palengvinti duomenų apdorojimą ir prieigą prie jų. Be to, statistinių ir erdvinių zoonozių duomenų analizių ir laikinų tendencijų analizių sukūrimas toliau buvo dviejų ekspertų darbo grupių darbo dalis, ir jos pateikė rekomendacijas dėl tolesnėje plėtroje taikytinų tinkamiausių metodų. Pato-

bulinta analitinė metodika anksčiau naudota Bendrijos ataskaitoje dėl zoonozių 2008 m. ir ataskaitoje dėl apsinuodijimų maistu 2007 m., kuri parengta bendradarbiaujant su Europos ligų prevencijos ir kontrolės centru (ECDC). Ir vėl nustatyta, kad *Salmonella* and *Campylobacter* buvo dažniausi ES aptinkami zoonoziniai patogenai. Paskelbtos dvi ataskaitos dėl veislinių kiaulių meticilinui atsparių *Staphylococcus aureus* (MRSA) ir *Salmonella* ES masto tyrimų. Visose ataskaitose pabrėžtas aiškaus rezultatų ir analizių pranešimo reikalavimas.

Daugiau informacijos ieškokite pridėtame kompaktiniame diske.

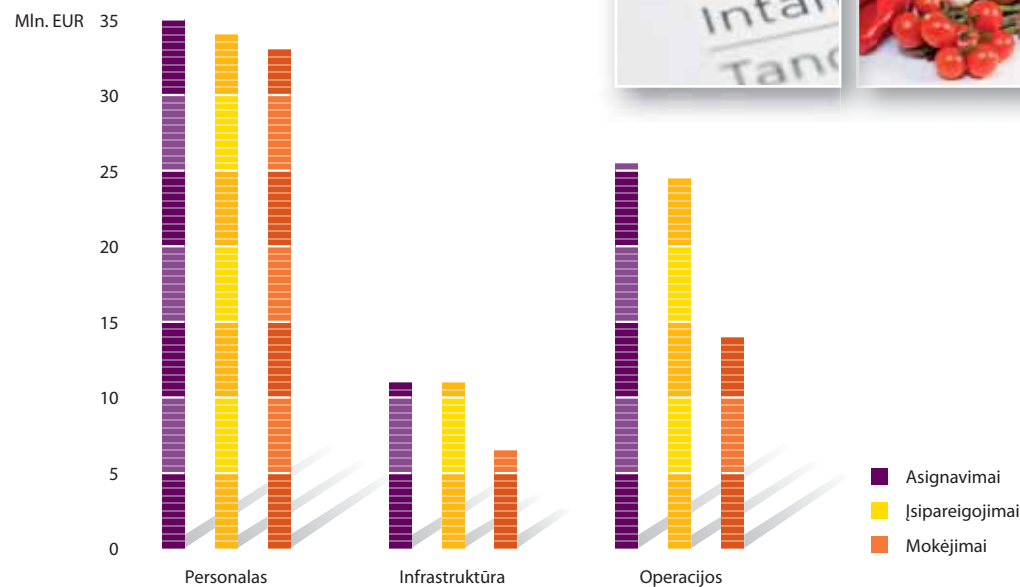
IV PRIEDAS. FINANSINĖ ATASKAITA

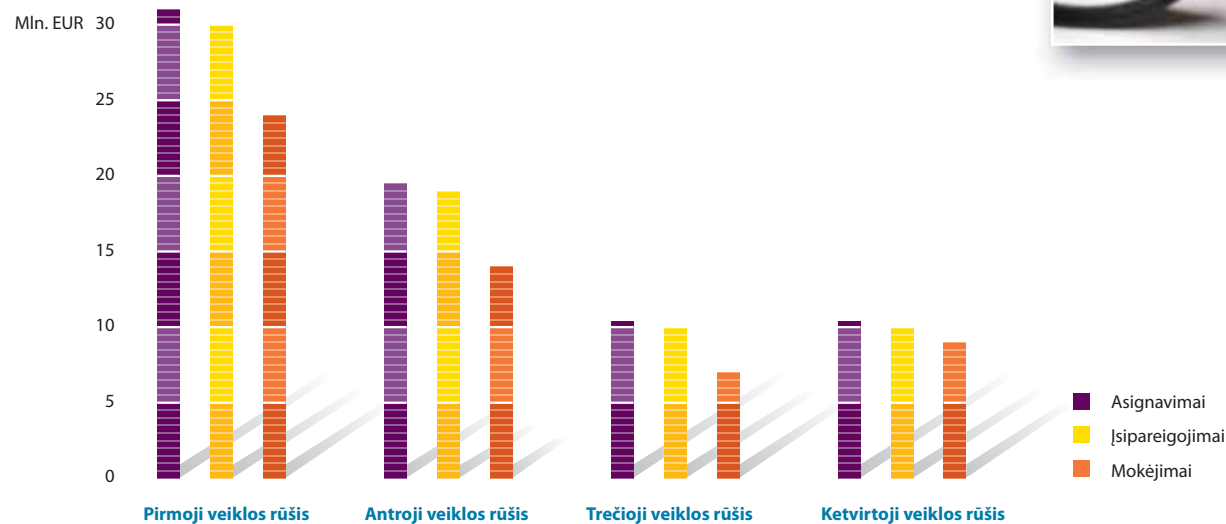
2009 m. biudžeto panaudojimas

- Panaudota 68,92 milijonai EUR, arba 97,1 % iš 70,96 milijonų EUR biudžeto, įskaitant Pasirengimo narystei programą. Panaudojimo lygis buvo 1 % mažesnis už nustatytąjį šiems metams, t. y. 98 %.
- Išmokėta 53,47 milijonai EUR, arba 75,4 % iš visų asignavimų. Šis išmokų lygis yra 3 % mažesnis nei numatytasis 55,6 milijonų EUR.
- Iki 2010 m. panaudota 9,5 milijonų EUR asignavimų, arba 13 % panaudoto biudžeto (24,4 % 2008 m.).

Pavadinimas	Asignavimai (mln. EUR)	Įsipareigojimai (mln. EUR)	Įvykdymo procentai	Mokėjimai (mln. EUR)	Išmokų procentai	Perkelti mokėjimai (mln. EUR)
Personalas	34,77	33,81	97 %	33,12	95 %	0,69
Infrastruktūra	10,75	10,69	99 %	6,30	59 %	4,40
Operacijos	25,44	24,42	96 %	14,05	55 %	10,37
Iš jų pasirengimui narystei	0,51	0,35	69 %	0,23	46 %	0,11
Iš viso	70,96	68,92	97 %	53,47	75 %	15,45

2009 m. biudžeto, sudaryto pagal veiklą, panaudojimas

Veikla	Asignavimai (mln. EUR)	Įsipareigojimai (mln. EUR)	Įvykdymo procentai	Mokėjimai (mln. EUR)	Išmokų procentai	Perkelti mokėjimai (mln. EUR)
Pirmoji veiklos rūšis	30,72	29,84	97 %	24,05	78 %	5,79
Antroji veiklos rūšis	19,52	19,04	98 %	13,58	70 %	5,46
Trečioji veiklos rūšis	10,42	9,96	96 %	7,18	69 %	2,78
Ketvirtoji veiklos rūšis	10,30	10,09	98 %	8,67	84 %	1,42
Iš viso	70,96	68,92	97 %	53,47	75 %	15,45

- Pirmoji veiklos rūšis:** Mokslinių rekomendacijų ir nuomonių teikimas
- Antroji veiklos rūšis:** Rizikos įvertinimo metodologijos
- Trečioji veiklos rūšis:** Komunikacija ir dialogas
- Ketvirtoji veiklos rūšis:** Valdymas ir administravimas

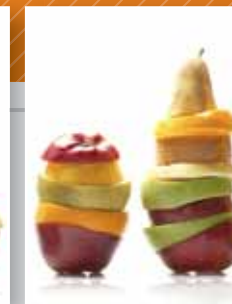
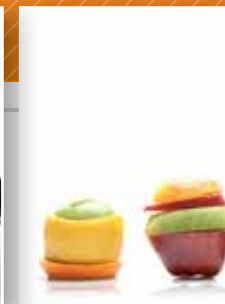
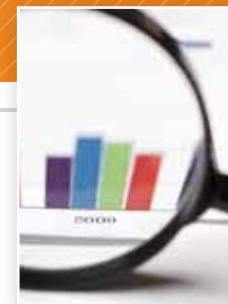
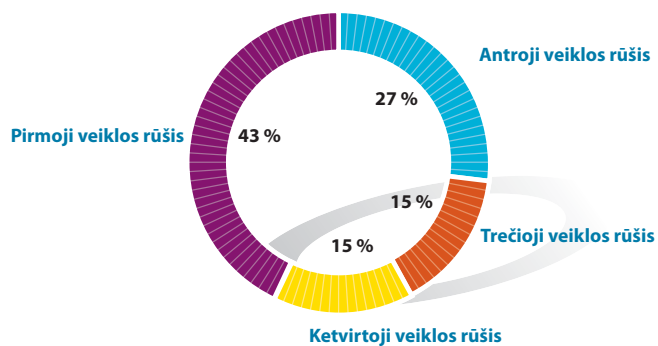

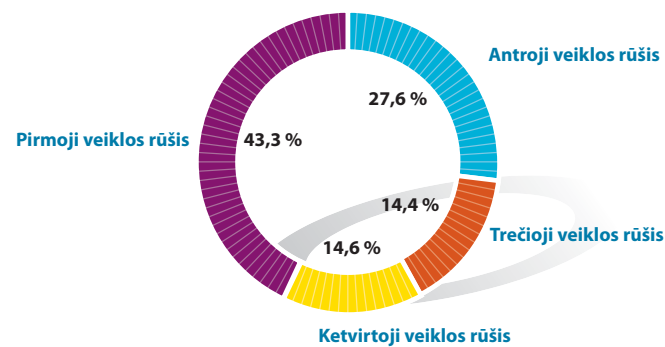

ABB asignavimai 2009 m.

- Pirmoji veiklos rūšis:** Mokslinių rekomendacijų ir nuomonių teikimas
- Antroji veiklos rūšis:** Rizikos įvertinimo metodologijos
- Trečioji veiklos rūšis:** Komunikacija ir dialogas
- Ketvirtoji veiklos rūšis:** Valdymas ir administravimas

ABB panaudojimas 2009 m.

© Europos maisto saugos tarnyba, 2010

ISBN 978-92-9199-216-4

doi:10.2805/38328

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį, jeigu nenurodyta kitaip.
Šiame leidinyje išreikšti požiūriai ar nuomonės nebūtinai reiškia
oficialią teisinę Europos maisto saugos tarnybos poziciją.

Europos maisto saugos tarnyba neprisiima
atsakomybės už galimas klaidas arba netikslumus.

